

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Micro Economic Analysis

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 9) प्रकट पसंती सिधांत —— गृहीत धरते.
 अ) उपभोक्त्याच्या वर्तणुकीतील सुसंगता
 ब) संक्रमकता
 क) मागणीची धनात्मक उत्पन्न लवचिकता
 ड) सर्व
- 10) एकूण खर्च = एकूण स्थिर खर्च + _____.
 अ) सरासरी बदलता खर्च ब) एकूण बदलता खर्च
 क) सीमांत खर्च ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- 11) मक्तेदारी बाजारामध्ये छेदक लवचिकता असते.
 अ) एक ब) दोन
 क) तीन ड) शून्य
- 12) समवृत्ती वक्र हे नेहमी —— असतात.
 अ) आरंभस्थानाशी अंतर्वक्र ब) आरंभस्थानाशी बहीवक्र
 क) सरळ ड) यापैकी नाही
- 13) मुल्यभेद हे —— चे वैशिष्ट्ये आहे.
 अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा
 क) मक्तेदारी ड) अल्पधिकार
- 14) जर एकूण उपयोगिता कमाल असेल तर सीमांत उपयोगिता —— असते.
 अ) शून्य ब) कमाल
 क) किमान ड) नकारात्मक
- 15) सम उत्पादन वक्र —— संबंधित आहे.
 अ) उपभोग ब) उत्पादन
 क) वितरण ड) यापैकी नाही
- 16) बाकदार मागणी वक्राची कल्पना —— यांनी मांडली.
 अ) हिक्स ब) सॅम्युअल्सन
 क) पॉल स्वीझी ड) मार्शल

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) विगमन पद्धती म्हणजे काय?
- 2) सीमांत पर्यायता दर म्हणजे काय?
- 3) वस्तुभेद म्हणजे काय?
- 4) द्वीपक्षिय मक्तेदारीचा अर्थ लिहा.
- 5) साधनांची दुर्मिळता म्हणजे काय?
- 6) मक्तेदारी बाजारपेठे वैशिष्ट्य सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

16

- 1) सम – उत्पादन वक्र
- 2) विक्री खर्च
- 3) उत्पन्न परिणाम
- 4) द्वयाधिकार बाजार

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
1) उत्पादन खर्चाचे पारंपारिक व आधुनिक सिध्दांत लिहा.
2) समाजापुढील मुलभूत आर्थिक प्रश्नांची चर्चा करा .
- प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.** 16
समवृत्ती वक्र म्हणजे काय? समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Micro Economic Analysis

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.

- 11) Under the monopoly market cross elasticity has _____.
a) One b) Two
c) Three d) Zero

12) An indifference curve are always _____.
a) Concave to the origin b) Convex to the origin
c) Parallel d) None of these

13) Price discrimination is a feature of _____.
a) Perfect Competition b) Monopolistic Competition
c) Monopoly d) Oligopoly

14) When total utility is maximum, a marginal utility is _____.
a) Zero b) Maximum
c) Minimum d) Negative

15) Iso-quants are deals with _____.
a) Consumption b) Production
c) Distribution d) None of these

16) Kinked demand curve is put forth by _____.
a) Hicks b) Samuelson
c) Pawel Sweezy d) Marshall

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

16

- a) What is inductive method?
 - b) What is marginal rate of substitution?
 - c) What is product differentiation?
 - d) Give meaning of bilateral monopoly?
 - e) What is meant by scarcity?
 - f) State the features of monopoly market.

Q.3 Write Short Notes (Any Two)

16

- a) Iso quants
 - b) Selling cost
 - c) Income effect
 - d) Duopoly market

Q.4 Broad answers question (Any One)

16

- a) Explain traditional and modern theories of cost.
b) Discuss in detail the basic economic problems before society.

Q.5 Broad answers question.

16

What is Indifference curve? Explain the characteristics of indifference curve.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Economics of Growth and Development

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **16**

- 1) आर्थिक विकास अर्थव्यवस्थेतील —— बदल दर्शवितो.

अ) संख्यात्मक	ब) गुणात्मक
क) संरचनात्मक	ड) वरीलपैकी नाही
- 2) आर्थिक वृद्धी अर्थव्यवस्थेतील —— बदल दर्शविते.

अ) संख्यात्मक	ब) गुणात्मक
क) संरचनात्मक	ड) वरील पैकी नाही
- 3) —— हा आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेतील महत्वाचा घटक आहे.

अ) भूमी	ब) श्रम
क) भांडवल निर्मिती	ड) वरीलपैकी नाही
- 4) हँरोड—डोमार यांनी —— ला आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेत महत्वाचे स्थान दिले आहे.

अ) बचत	ब) गुंतवणूक
क) व्याज दर	ड) वरील पैकी नाही
- 5) सोलो यांचे वृद्धी प्रतिमान —— वृद्धी प्रतिमान आहे.

अ) अल्प कालीन	ब) दीर्घ कालीन
क) सनातनवादी	ड) वरील पैकी नाही
- 6) सोलो यांचे वृद्धी प्रतिमान —— वृद्धी प्रतिमान म्हणून देखील ओळखले जाते.

अ) सनातनवादी	ब) समाजवादी
क) नव सनातनवादी	ड) वरील पैकी नाही
- 7) तांत्रिक प्रगती —— च्या दरावर अवलंबून असते असे कळ्डोर गृहीत धरतात.

अ) बचत	ब) गुंतवणूक
क) भांडवल निर्मिती	ड) वरील पैकी नाही
- 8) उझावा वृद्धी प्रतिमान —— वृद्धी प्रतिमान म्हणून देखील ओळखले जाते.

अ) द्वी क्षेत्री	ब) त्रि क्षेत्री
क) बहु क्षेत्री	ड) वरीलपैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची ठोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) समतोल विकास आणि असमतोल विकास स्पष्ट करा.

ब) आर्थिक विकास आणि आर्थिक वृद्धी यातील दोन फरक स्पष्ट करा.

क) मानव विकासाचे कोणतेही चार निकष स्पष्ट करा.

ड) ऐतदेषीय विकास म्हणजे काय?

इ) बिगर अंगीभूत तांत्रिक प्रगती म्हणजे काय?

ई) विकासातील शिक्षण आणि संशोधनातील भूमिका कोणती?

प्र.३ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) लोकसंख्या आणि पर्यावरण
- ब) बौद्धिक संपदा
- क) प्रबळ चालना सिध्दांत स्पष्ट करा.
- ड) आर्थिक वृद्धीवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

अविकसित देशांची लक्षणे स्पष्ट करा.

किंवा

आर्थिक विकासाचा शुम्पिटरचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न.

आर्थिक विकासाचे श्रीमती.जोन रॅबीन्सन यांचे प्रतिमान स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Economics of Growth and Development

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative

16

Q.2 Write Short answers. (Any Four)

16

- Q. Write short answers. (Any Four)**

 - a) Explain the Balanced and Unbalanced development.
 - b) Explain any four differences between economic development and economic growth.
 - c) Explain any four indicators of Human development.
 - d) What is endogenous growth?
 - e) What is meant by non-embodied technical progress?
 - f) What is the role of education and research in economic development?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

16

- a) Population and Environment
 - b) Intellectual capital
 - c) Explain the ‘Big Push’ theory.
 - d) Explain the various factors affecting on economic growth.

Q.4 Broad answers question. (Any One)

16

Explain the characteristics of under developed country?

OR

Explain the Schumpeter's theory of economic development.

Q.5 Broad answers question.

16

Explain Mrs. Joan Robinson's model of economic development.

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Economics of Environment

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) प्रत्येक वर्षाचा मार्च हा म्हणून साजरा केला जातो.
 - अ) जागतिक लोकसंख्या दिवस
 - ब) जगतिक वन दिन
 - क) पृथ्वी दिन
 - ड) तंबाखू विरोधी दिन
- 2) पर्यावरणीय समस्या सोडवू शकतात.
 - अ) शिक्षण
 - ब) मूल्य आधारित पर्यावरणीय शिक्षण
 - क) शारीरिक शिक्षण
 - ड) आरोग्य शिक्षण
- 3) पर्यावरण अर्थशास्त्र मुख्यतः आपला तात्विक पाया —— वर तयार करतो.
 - अ) आर्थिक अर्थशास्त्र
 - ब) विकास अर्थशास्त्र
 - क) कृषी अर्थशास्त्र
 - ड) कल्याण अर्थशास्त्र
- 4) शाश्वत विकास —— पिढीच्या गरजा भाग पाडत नाही.
 - अ) मागील
 - ब) उपस्थित
 - क) भविष्य
 - ड) यातील काहीही नाही
- 5) पर्यावरणाचा न्हास —— द्वारे होतो.
 - अ) लोकसंख्या
 - ब) शहरीकरण
 - क) औद्योगिकीकरण
 - ड) वरील सर्व
- 6) भारतात 'चिपको आंदोलन' कोणी स्थापन केले?
 - अ) महावीर
 - ब) विनोबा भावे
 - क) जांबेश्वर
 - ड) तुळशी
- 7) पर्यावरण हा शब्द —— भाषेतून आला आहे.
 - अ) फ्रेंच
 - ब) लॅटिन
 - क) ग्रीक
 - ड) रोमन
- 8) जंगलतोड म्हणजे ——
 - अ) वृक्षारोपण
 - ब) झाडे तोडणे
 - क) सामाजिक वनीकरण
 - ड) आर्थिक विकास

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पर्यावरण अर्थशास्त्राचे महत्व काय?

ब) परिस्थितीकी म्हणजे काय?

क) शाश्वत विकास म्हणजे काय?

ड) पर्यावरण संरक्षणामध्ये नागरिकांची भूमिका कोणती?

इ) खर्च—लाभ विश्लेषण म्हणजे काय?

ई) पर्यावरणाचे सामाजिक लाभ कोणते?

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) पर्यावरण अर्थशास्त्राची व्याप्ती व महत्व सांगा.
ब) पर्यावरण संरक्षणामध्ये बिगर शासकीय संस्थांच्या भूमिका
क) पर्यावरण लेखापरीक्षण
ड) जैव विविधता म्हणजे काय? जैव विविधतेचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

परिस्थितीकी म्हणजे काय? परिस्थितीकीचे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

शाश्वत विकास म्हणजे काय? शाश्वत विकासाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

आर्थिक विकास आणि पर्यावरण समस्या यातील संबंध स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Economics of Environment

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative.**16**

- 1) March of every year is celebrated as _____.
 a) World Population Day b) World Forest Day
 c) Earth Day d) Anti-Tobacco Day
- 2) Environmental problem can be solved by _____.
 a) Education
 b) Value based environmental education
 c) Physical education
 d) Health education
- 3) Environment economics mainly build its theoretical foundation on _____.
 a) Monetary economics b) Development economics
 c) Agriculture economics d) Welfare economics
- 4) Sustainable development doesn't compromise the needs of _____ generation.
 a) Past b) Present
 c) Future d) None of these
- 5) Environmental degradation is caused by _____.
 a) Population b) Urbanization
 c) Industrialization d) All the above
- 6) Who founded 'Chipko Movement' in India?
 a) Mahavira b) Vinoba Bhave
 c) Jambeshwar d) Tulsi
- 7) The word environment is derived from _____ language.
 a) French b) Latin
 c) Greek d) Roman
- 8) Deforestation means _____.
 a) Plantation b) Cutting of trees
 c) Social forestry d) Economic Development
- 9) Hot spot concept is introduced by _____.
 a) John Mayer b) King Mayer
 c) G. Mayer d) Norman Mayer
- 10) _____ related with Narmada Save Movement.
 a) Medha Patkar b) Popatrao Pawar
 c) Marshall d) Anna Hazare

Q.2 Write short answers. (Any Four out of six)

16

- a) What is the significance of environment economics?
 - b) What is eco system?
 - c) What is sustainable development?
 - d) What is the role of people in environment protection?
 - e) What is cost benefit analysis?
 - f) What are social benefits of environment?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two out of four)

16

- a)** Explain the scope and Significance of Environment Economics.
b) Role of NGO in environment protection.
c) Environment audit.
d) What is bio-diversity? Explain the importance of bio-diversity.

Q.4 Broad answers question. (Any One)

16

- a) What is eco system? Explain the components of eco system.
OR
b) Sustainable development is the need of environment". Discuss

Q.5 Broad answers question.

16

Explain the relationship between economics development and environment problems.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Principles and Practice of Cooperation

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) —— यांना आधुनिक सहकारी चळवळीचा जनक म्हणून ओळखले जाते.

अ) रॉबर्ट ओवेन	ब) रायफेझन
क) शुल्झे	ड) विल्यम किंग
- 2) 1964 मध्ये आंतरराष्ट्रीय सहकार संघटनेने —— यांच्या अध्यक्षतेखाली सहकार तत्वांच्या पुनर्मांडणीसाठी सामिती नेमली.

अ) डी जी कर्वे	ब) एस टी शंकर
क) डॉ एस डी राव	ड) पी बी पाटील
- 3) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका —— च्या संघटना आहेत.

अ) पी ए सी एस	ब) एस सी बी एस
क) एल डी बी एस	ड) नाबार्ड
- 4) सहकारी संस्था म्हणजे —— प्रकारच्या संघटना आहेत.

अ) सामान्य	ब) विशेष
क) लोकशाही	ड) यापैकी नाही
- 5) —— या संस्था कृषी आणि ग्रामीण विकास बँका म्हणूनही ओळखल्या जातात.

अ) प्रादेशिक ग्रामीण बँका	ब) नागरी सहकारी बँका
क) भूविकास बँका	ड) प्राथमिक कृषी सहकारी पतपुरवठा संस्था
- 6) भारतात —— या वर्षी पहिला सहकारी कायदा संमत करण्यात आला.

अ) 1902	ब) 1903
क) 1904	ड) 1906
- 7) —— ही श्रमिक सहकारी संस्थांची एक महत्त्वाची समस्या आहे.

अ) वित्तिय दुर्बलता	ब) पुरेशा कामाचा अभाव
क) खाजगी ठेकेदारांकडून होणारी स्पर्धा	ड) वरीलपैकी सर्व
- 8) भारतातील सर्व ग्राहक सहकारी संस्थांचे शिखर संघटन म्हणजे —— होय.

अ) नाफेड	ब) नाबार्ड
क) एन सी सी एफ	ड) एस बी आय

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) सुक्ष्म वित्तपुरवठा म्हणजे काय?
 - 2) भारतातील सहकारी खरेदी – विक्री संस्थांच्या समस्या सांगा.
 - 3) दीर्घ मुदतीचे कर्ज म्हणजे काय?
 - 4) नागरी सहकारी बँकेची व्याख्या दया.
 - 5) भारतातील सहकारी गृहनिर्माण संस्थांचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - 6) श्रम सहकारी संस्थेचा अर्थ सांगा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

16

- १) ऐच्छिक आणि खुले सभासदत्व
 - २) राष्ट्रीय सहकारी ग्राहक संघ
 - ३) जागतिक सहकारी वळवळीचा उदय
 - ४) श्रम सहकारी संस्थेच्या समस्या

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
- 1) भारतातील प्रक्रिया सहकारी संस्थांची प्रगती व समस्या याची चर्चा करा.
 - 2) भारतातील सहकारी वित्तपुरवठा संस्थांची रचना आणि प्रगती सांगा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे उत्तर दया.** 16
- सहकाराची मँचेस्टरच्या तत्वांची चर्चा करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Principles and Practice of Cooperation

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.

16

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

16

- a) What is micro finance?**

b) State the problems of marketing co-operatives in India.

c) What is long term loan?

d) Define Urban Co-operative Bank.

e) Explain the types of Housing Co-operatives in India.

f) State the meaning of labour co-operative.

Q.3 Write Short Notes (Any Two)

16

- a) Voluntary and open membership
 - b) National Co-operative Consumer Federation.
 - c) Origin of Co-operative movement in the world.
 - d) Problems of labour co-operatives.

Q.4 Broad answers question (Any One)

16

- a)** Discuss the progress and problems of processing co-operatives in India.
b) State the structure and progress of co-operative finance agencies in India.

Q.5 Broad answers question.

16

Discuss about the Manchester's principles of co-operation.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022 Industrial Economics

Day & Date: Thursday, 16-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सुचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 9) जेव्हा उत्पादक एखादे ठिकाण असे निवडतात ज्यामुळे त्यांचा उत्पादन खर्च कमी होईल, याला ————— म्हणतात.
- अ) पर्यटन स्थळ
 - ब) कार्यालयाचे ठिकाण
 - क) बाजारपेठ
 - ड) औद्योगिकीकरण
- 10) औद्योगिक उत्पादकता वाढवण्यासाठी ————— घटक महत्त्वाचे आहेत.
- अ) नवीन तंत्रज्ञान
 - ब) वित्त
 - क) कुशल कामगार
 - ड) वरील सर्व
- 11) मोठे उद्योग प्रामुख्याने ————— आहेत.
- अ) श्रम गहन
 - ब) भांडवल सधन
 - क) जमीन सधन
 - ड) वरीलपैकी नाही
- 12) भारताच्या पंचवार्षिक योजनेतून देशाचा ————— प्रकारचा विकास करण्याचा मानस होता.
- अ) सार्वजनिक क्षेत्र
 - ब) खाजगी क्षेत्र
 - क) सार्वजनिक, खाजगी, संयुक्त आणि सहकारी क्षेत्रे
 - ड) अनिवासी भारतीयांसोबत सहयोग वाढवणे
- 13) भारतातील सध्याच्या औद्योगिक धोरणाचे उद्दिष्ट आहे.
- अ) खाजगी क्षेत्रातील एककांना प्रोत्साहन देणे
 - ब) सार्वजनिक क्षेत्रातीली युनिट्सचे उत्पादन वाढवणे
 - क) मिश्र अर्थव्यवस्थेच्या कामगिरीला गती देणे
 - ड) खाजगी क्षेत्राच्या कामगिरीला परावृत्त करणे
- 14) हॅन्सन यांच्यामते, स्वतंत्रपणे प्रशासित व्यवसाय घटक म्हणजे — होय.
- अ) संयंत्र
 - ब) उद्योगसंस्था
 - क) उद्योगधंदा
 - ड) वरीलपैकी नाही
- 15) उद्योगसंस्थेची मालकी आणि नियंत्रण एकाच ठिकाणी असणे म्हणजे — होय.
- अ) सहकारी संघटन
 - ब) एक व्यक्ती संघटन
 - क) संयुक्त कंपनी
 - ड) खाजगी उद्योगसंख्या
- 16) ————— हे औद्योगिक स्थानिकीकरण निश्चित करणारे महत्त्वाचे घटक आहेतत्र
- अ) राष्ट्रीय संसाधनांची उपलब्धता
 - ब) मानवी संसाधनांची उपलब्धता
 - क) सरकारी धोरणे
 - ड) वरील सर्व

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) औद्योगिक स्थान निश्चित करण्यासाठी कोणतेही दोन घटक सांगा.
- ब) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या संकल्पनेची व्याख्या करा.
- क) लघु उद्योग म्हणजे काय?
- ड) इष्टतम उद्योगसंस्थेची संकल्पना परिभाषित करा.
- इ) औद्योगिकीकरणाचा अर्थ सांगा.
- ई) औद्योगिक उत्पादकता ठरवणारे कोणतेही दोन घटक सांगा.

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16
- अ) लघु उद्योगांच्या समस्या
ब) सार्जट फ्लॉरेन्सचा औद्योगिक स्थानाचा सिद्धांत
क) भारतीय उद्योगांवर बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचा प्रभाव
ड) आर्थिक विकासात उद्योगांची भूमिका
- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 16
उद्योगांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- थकंवा**
- आलफ्रेड वेबरच्या औद्योगिक स्थानाच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- प्र.5 औद्योगिक उत्पादकता म्हणजे काय? औद्योगिक उत्पादकता ठरवणारे घटक स्पष्ट करा. 16

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

Industrial Economics

Day & Date: Thursday, 16-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.

16

SLR CV-5

- 12) India's five year plan was to develop the country _____ type.

 - The public sector
 - The private sector
 - The public, private, joint and Cooperative sectors
 - Increasing collaboration with non-resident Indians

13) Present Industrial policy in India aims at:

 - Promoting the private sector units
 - Increasing the production of public sector units
 - Accelerating the performance of mixed economy
 - Discourage the performance of the private sector

14) According to Hanson, an independently administrated business unit means _____.

 - Plant
 - Firm
 - Industry
 - None of the above

15) The ownership and control of the firm in the same hand means _____.

 - Cooperative organization
 - Individual proprietorship
 - Joint Stock company
 - Corporate firm

16) _____ is the important factors of determining industrial localization.

 - Availability of National Resources
 - Availability of Human
 - Government Policies
 - All of the above

Q.2 Answer the following questions. (Any Four)

16

- a) State the any two factors of determining of Industrial location.
 - b) Define the concept of multinational corporations.
 - c) What is meant by small scale Industry?
 - d) Define the concept of optimum firm.
 - e) State the meaning of Industrialization.
 - f) State the any two factors determining of Industrial productivit

Q.3 Write short notes (Any Two)

16

- a) Problems of small scale Industries.
 - b) Sergeant Florence theory of Industrial Location.
 - c) Impact of multinational companies on Indian Industries.
 - d) Role of Industries in Economic development.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

16

Explain the classification of Industries.

OR

Q5 Discuss the Alfred Weber's theory of Industrial location.

Q.5 What is Industrial Productivity? Explain the factors determining of Industrial productivity.

16

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Financial Institutions and Markets

Day & Date: Friday, 17-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गृण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 9) आधुनिक थिअरी ऑफ इंटरेस्टचा वापर आहे.
 अ) आयएस वक्र चा वापर ब) एलएम वक्र चा वापर
 क) आयएस—एलएम मॉडेलचा वापर ड) पैशाच्या मागणीचा वापर
- 10) —— आर्थिक व्यवस्थेमध्ये व्याज दर बाजारातून मुक्तपणे निर्धारित केले जातात.
 अ) अविकसित ब) विकसित
 क) नियंत्रित ड) सार्वजनिक
- 11) आर्थिक धोरण संबंधित आहे.
 अ) बँकिंगवरील नियंत्रण ब) वित्तीय संस्थांवर नियंत्रण
 क) पैशाच्या पुरवद्यावर नियंत्रण ड) यापैकी नाही
- 12) वित्तीय पद्धतीतील संरचनेचा —— हा भाग आहे.
 अ) रोखे बाजार ब) बँक
 क) म्युच्युअल फंड ड) यापैकी सर्व
- 13) मध्यवर्ती बँकेच्या पत नियंत्रणासाठी कोणते उपाय आहेत?
 अ) परिमाणात्मक उपाय ब) गुणात्मक उपाय
 क) अ) व ब) ड) यापैकी नाही
- 14) ई—बँकिंग ही एक —— बँकिंग आहे.
 अ) एटीएम ब) इंटरनेट
 क) व्यावसायिक ड) यापैकी नाही
- 15) —— असंघटित क्षेत्रातर्गत येते.
 अ) राष्ट्रीयकृत बँका ब) व्यावसायिक बँका
 क) सहकारी बँका ड) सावकार
- 16) आर्थिक धोरण —— बँकेद्वारे लागू केले जाते.
 अ) आयसीआयसीआय ब) एक्सिस
 क) मध्यवर्ती ड) राज्य

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पैशाच्या मागणीचा हेतू सांगा
- ब) प्राथमिक कर्ज दर म्हणजे काय?
- क) विकसनशील देशांमधील चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे
- ड) इंटरनेट बँकिंगचे तोटे.
- इ) कोअर बँकिंग म्हणजे काय?
- ई) व्याजदर म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) विकसनशील देशांमधील चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे
- ब) आर्थिक व्यवस्था आणि आर्थिक विकास
- क) व्याजदराचा शास्त्रीय सिध्दांत
- ड) वित व्यवस्थेची रचना

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

व्याजदराचा IS-LM सिध्दांत स्पष्ट करा.

किंवा

व्याजदराचा केनेशियन सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्र.5 मध्यवर्ती बँक म्हणजे काय? मध्यवर्ती बँकेची कार्य सांगा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P**M.A. (Economics) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022**
Financial Institutions and Markets

Day & Date: Friday, 17-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternatives from the options.**16**

- 1) SEBI stands for _____.
a) Securities Exchange Board of India
b) Stock Exchange Board of India
c) Securities and Exchange Board of India
d) Stock Earn Board of India
- 2) _____ is the type of financial intermediaries.
a) Insurance Company b) Mutual fund companies
c) a) & b) d) None of these
- 3) _____ is the objective of monetary policy.
a) Economic growth b) Price stability
c) a) & b) d) None of these
- 4) _____ bank is the highest authority in currency and banking system.
a) Commercial b) Central
c) State Cooperative d) None of these
- 5) _____ policy controls over credit creation.
a) Fiscal b) Monetary
c) Budgetary d) All of these
- 6) Classical theory of interest is depends on _____.
a) Sacrifice of consumer
b) Preference of time series
c) Waiting
d) Demand for capital and supply of capital
- 7) The shape of L.M. curve is _____.
a) Upward sloping b) Downward sloping
c) Vertical (parallel to 'y' axis) d) Horizontal (parallel to 'x' axis)
- 8) _____ is the main function of Commercial Bank.
a) Credit control b) Credit creation
c) Monetary targeting d) None of the above
- 9) In the Modern Theory of Interest is use of _____.
a) Use of IS curve b) Use of LM curve
c) Use of IS-LM model d) Use of demand for money
- 10) In the _____ financial system interest rates are freely determined by the market.
a) Undeveloped b) Developed
c) Controlled d) Public

SLR CV-6

- 11) Monetary policy is related to _____.
a) Control on banking b) Control of financial institutions
c) Control of supply of money d) None of these
- 12) _____ is the part of structure of financial system.
a) Stock Market b) Banks
c) Mutual Funds d) All of these
- 13) What are the measures of credit control of the central bank?
a) Quantitative measures b) Qualitative measures
c) a) & b) d) None of these
- 14) E-Banking is a _____ banking.
a) ATM b) Internet
c) Commercial d) None of these
- 15) _____ comes under unorganized sector.
a) Nationalized Banks b) Commercial Banks
c) Co-operative Banks d) Money Lenders
- 16) Monetary Policy is implemented by _____ Bank.
a) ICICI b) AXIS
c) Central d) State

Q.2 Answer the following questions. (Any Four)

16

- a) State the motives of Demand for money.
- b) What is Prime Lending Rate?
- c) Aims of monetary policy in developing countries.
- d) Demerits of Internet Banking.
- e) What is Core Banking?
- f) What is Interest Rate?

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- a) Objectives of monetary policy in developing countries.
- b) Financial system and Economic Development.
- c) Classical theory of Rate of Interest.
- d) Structure of Financial System.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

16

Explain the IS-LM theory of interest rate.

OR

Explain the Keynesian Theory of Rate of Interest.

Q.5 What is Central Bank? State the functions of Central Bank.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Sem - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov - 2022
Indian Economic Policy

Day & Date: Friday, 17-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) अपारंपरिक ऊर्जेच्या स्त्रोतांमध्ये —— चा समावेश होतो.

अ) सौर ऊर्जा	ब) बायोगॅस
क) पवन ऊर्जा	ड) वरील सर्व
- 2) वास्तव राष्ट्रीय उत्पन्नातील वाढ म्हणजे ——.

अ) आर्थिक वृद्धी	ब) आर्थिक विकास
क) प्रादेशिक विकास	ड) क्षेत्रिय विकास
- 3) —— हे विकासाचे मोजमाप आहेत.

अ) भांडवल निर्मिती वाढणे	ब) मानवी भांडवल सुधारणे
क) वरील दोन्ही	ड) कोणतेही नाही
- 4) —— हया शहरीकरणाच्या समस्या आहेत.

अ) शहरातील लोकसंख्येत झापाटयाने वाढ	
ब) मोठ्या उपनगरामध्ये वाढ	
क) शहरातील प्रादेशिक असमतोल	
ड) वरील सर्व	
- 5) राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य मिशन (एन आर एच एम) —— या वर्षी सुरु झाले.

अ) 2001	ब) 2012
क) 2005	ड) 2007
- 6) लोकसंख्येच्या संदर्भात भारताचा सध्या जगात —— क्रमांक लागतो.

अ) पहिला	ब) दुसरा
क) तिसरा	ड) चौथा
- 7) भारतीय दारिद्र्याची संकल्पना —— यांनी मांडली.

अ) महात्मा गांधी	ब) लोकमान्य टिळक
क) दादाभाई नौरोजी	ड) वरील पैकी नाही
- 8) —— हा सामाजिक संरचनेचा महत्त्वाचा घटक आहे.

अ) शिक्षण	ब) आरोग्य
क) राहणीमान	ड) वरील सर्व
- 9) भारतात दर —— वर्षांनी जनगणना केली जाते.

अ) पाच	ब) दहा
क) वीस	ड) पन्नास

- 10) अकराव्या पंचवार्षिक योजनेचे घोष वाक्य —— होते.
अ) शेती विकास ब) दारिद्रय निर्मुलन
क) ग्रामीण विकास ड) सर्वसामावेशक
- 11) देशाचा आर्थिक विकास —— ने प्रभावित होतो.
अ) भांडवल ब) श्रम
क) तंत्रज्ञान ड) यापैकी सर्व
- 12) —— हे ग्रामीण-शहर स्थलांतराचे प्रमुख कारण आहे.
अ) बेकारी ब) हवामान
क) संस्कृती ड) वरीलपैकी नाही
- 13) 2011 च्या जनगणेनुसार लोकसंख्येची घनता —— शहारामध्ये सर्वाधिक आहे.
अ) पुणे ब) दिल्ली
क) मुंबई ड) सोलापूर
- 14) दूसरी पंचवार्षिक योजना —— कोंद्रित होती.
अ) शेती ब) उदयोग
क) सेवा ड) यापैकी सर्व
- 15) नवीन आर्थिक धोरणाचा स्विकार —— मध्ये करण्यात आला.
अ) 1990 ब) 1991
क) 1992 ड) 1993
- 16) पहिली पंचवार्षिक योजना (1951–56) —— प्रतीमानावर आधारित होती.
अ) पी. सी. महालनोबीस ब) हेरॉड – डोमर
क) प्रो. रोस्टो ड) जे. एफ. शुम्पीटर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) भारतातील असमानतेची कारणे लिहा.
- 2) शाश्वत विकासाचा अर्थ सांगा.
- 3) दरडोई उत्पन्न म्हणजे काय?
- 4) स्थलांतराची व्याख्या द्या.
- 5) मृत्यू दर म्हणजे काय?
- 6) आर्थिक नियोजनाची व्याख्या द्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) शहरीकरण
- 2) भारतातील स्त्री-पुरुष प्रमाण
- 3) पर्यावरण आणि विकास
- 4) प्रादेशिक असमतोल स्पष्ट करा

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

- 1) नीती आयोगाच्या यश व अपयशावर लिहा.
- 2) आर्थिक विकास म्हणजे काय? आर्थिक विकासाचे निर्देशक स्पष्ट करा.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे उत्तर द्या.

16

भारतीय लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Sem - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov - 2022
Indian Economic Policy

Day & Date: Friday, 17-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.**16**

- 1) The non-traditional energy sources include _____.
 a) solar energy b) bio-gas
 c) wind energy d) all of the above

- 2) Increase in real national income is called _____.
 a) Economic growth b) Economic development
 c) Regional development d) Sectorial development

- 3) _____ are the measures for development.
 a) Increasing capital formation b) Improving human capital
 c) Both of them d) Cost and benefit

- 4) _____ are the problems of urbanisation.
 a) Fast growth in urban population
 b) Large increase in big towns
 c) Regional disparities in urbanization
 d) All of these

- 5) The National Rural Health Mission (NRHM) started in _____.
 a) 2001 b) 2012
 c) 2005 d) 2007

- 6) Presently India is at _____ number in the world about population.
 a) First b) Second
 c) Third d) Fourth

- 7) The concept of Indian poverty has been propounded by _____.
 a) Mahatma Gandhi b) Lokmanya Tilak
 c) Dadabhai Naoroji d) None of the above

- 8) _____ is the important component of social infrastructure.
 a) Education b) Health
 c) Standard of living d) All the above

- 9) Indian census takes place after every _____ year.
 a) five b) ten
 c) twenty d) fifty

- 10) The slogan of 11th five year plan was _____.
 a) Agriculture development b) Eradication of poverty
 c) Rural development d) Inclusive growth

- 11) The economic development of a country is influenced by _____.
 a) capital b) labour
 c) technology d) all of these

- 12) _____ is the prominent cause of rural-urban migration.
a) Unemployment b) Climate
c) Culture d) None of the above
- 13) According to 2011 census the density of population is highest in _____.
a) Pune b) Delhi
c) Mumbai d) Solapur
- 14) The second five year plan was focused on sector _____.
a) Agriculture b) Industry
c) Service d) All of these
- 15) New Economic Policy is accepted in _____.
a) 1990 b) 1991
c) 1992 d) 1993
- 16) The first five year plan (1950-56) was based on _____ model.
a) P. C. Mahalanobis b) Harrod- Deomar
c) Prof. Rostow d) J. A. Shumpeter

Q.2 Write short Answers. (Any Four) 16

- a) Causes of inequality in India.
- b) State the meaning of sustainable development.
- c) What is per capita income?
- d) Define migration.
- e) What is death rate?
- f) Define the economic planning.

Q.3 Write Short Notes (Any Two) 16

- a) Urbanization
- b) Sex ratio in India
- c) Environment and development
- d) Explain Regional Imbalance.

Q.4 Broad answers question (Any One) 16

- a) Write on the achievements and failures of NITI Aayog.
- b) What is economic development? Explain the indicators of economic development.

Q.5 Broad answers question. 16

Explain the broad demographic features in India.

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Micro Economics Analysis

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks:80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) —— हे श्रमिकांच्या कामाचा मोबदला आहे.

अ) खंड	ब) वेतन
क) नफा	ड) व्याज
- 2) आभासी खंडाची कल्पना सर्वप्रथम —— यांनी मांडली.

अ) रिकार्ड	ब) मार्शल
क) श्रीमती रॉबिन्सन	ड) पिंगर
- 3) वित्तमसन यांचे प्रतिमान —— संबंधित आहे.

अ) व्यवस्थापकाच्या उपयोगीतेचे महत्तमिकरण	ब) उपभोक्त्याच्या उपयोगीतेचे महत्तमिकरण
क) विक्रीचे महत्तमिकरण	
ड) नफ्यांचे महत्तमिकरण	
- 4) भूमीसाठी दिलेल्या खंड —— वरून ठरतो, असे आधुनिक सिध्दांतात स्पष्ट केले आहे.

अ) मागणी	ब) पुरवठा
क) खर्च	ड) दुर्मिळता
- 5) जे. एस. बेन यांनी —— मध्ये प्रसिद्ध केलेल्या लेखात मर्यादा किंमत सिध्दांत मांडला.

अ) 1947	ब) 1948
क) 1949	ड) 1950
- 6) स्टीगलर यांनी —— ही संकल्पना मांडली.

अ) कल्याणाचे अर्थशास्त्र	ब) माहितीचे अर्थशास्त्र
क) सार्वजनिक अर्थशास्त्र	ड) यापैकी नाही
- 7) व्याजाचा आधुनिक सिध्दांतात —— चा वापर केला जातो.

अ) आय एस वक्र	ब) एल एम वक्र
क) आय एस एल एम वक्र	ड) यापैकी नाही

- 8) वेतनाचा सीमांत उत्पादन सिधांत --- यांनी मांडला.
 अ) बेन ब) जे. बी. क्लार्क
 क) नफा ड) बदलता खर्च

9) एकूण उत्पन्न – एकूण खर्च ---.
 अ) खर्च ब) सीमांत खर्च
 क) नफा ड) बदलता खर्च

10) नफयाचा संबंध --- घटकांशी आहे.
 अ) नवप्रवर्तन ब) धोके पत्करणे
 क) अनिश्चितता पत्करणे ड) वरील सर्व

11) प्रा. एन. काल्डोर यांनी त्यांच्या विभाजन सिधांतात --- गृहीत घरले.
 अ) पुर्ण स्पर्धा ब) पुर्ण उत्पादन
 क) पुर्ण रोजगार ड) शून्य उत्पन्न

12) नवीन आर्थिक कल्याण संकल्पना प्रथम --- यांनी मांडली.
 अ) हिक्स ब) पॅरेटो
 क) पिगु ड) डॉ. अमर्त्य सेन

13) शुम्पीटरने आपल्या नफयाच्या सिधांतामध्ये --- घटकास महत्त्व दिले.
 अ) धोका ब) अनिश्चितता
 क) नवप्रवर्तन ड) वरील पैकी सर्व

14) कोणत्याही बदलामुळे एका व्यक्तीच्या कल्याणामध्ये वाढ होत असताना दुसऱ्याच्या कल्याणामध्ये घट होत नसेल तर त्यास --- म्हणतात.
 अ) कल्याण निकषाचे सविस्तर ब) नुकसान भरपाई कार्य
 क) सामाजिक कल्याण कार्य ड) वरील पैकी नाही

15) विमा म्हणजे ---.
 अ) धोक्याचे एकत्रीकरण
 ब) धोके पसरणे
 क) धोके व अनिश्चितता कमी करणे
 ड) वरील पैकी नाही

16) रिकार्ड विभाजनाचा सिधांत --- तत्वावर आधारित आहे.
 अ) घटते फल ब) भेदजन्य खंड
 क) स्थिर खंड ड) मक्तेदारी

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) खंड म्हणजे काय?
 - 2) व्याज म्हणजे काय?
 - 3) कल्याण म्हणजे काय?
 - 4) शोधाचे अर्थशास्त्र म्हणजे काय?
 - 5) मर्यादा किंमत म्हणजे काय?
 - 6) विम्याचे अर्थशास्त्र म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	16
1) माहितीचे अर्थशास्त्र	
2) पिगुचे कल्याणकारी अर्थशास्त्र	
3) मार्क्सचा विभाजनाचा सिधांत	
4) नुकसान भरपाई तत्त्व	
प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	16
विल्मसनचा व्यवस्थापकीय स्वेच्छाधीनता प्रतिमान स्पष्ट करा. किंवा शुम्पीटरचा नफयाचा नवउपक्रमशीलता सिधांत स्पष्ट करा.	
प्र.5 विभाजनाच्या सीमांत उत्पादकता सिधांत स्पष्ट करा.	16

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022**
Micro Economics Analysis

Day & Date: Monday, 20-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

16

- 11) Prof. N. Kaldor in his theory of distribution assumes _____.
a) Perfect competition b) Full production
c) Full employment d) Zero income
- 12) _____ is said to be the founder of new welfare economics.
a) Hicks b) Pareto
c) Pigou d) Dr. Amartya Sen
- 13) Shumpter gives importance to the factor _____ in his profit theory.
a) Risk b) Uncertainty
c) Innovation d) All the above
- 14) Any change which improve the welfare of at least one individual without hampering the welfare of others is known as _____.
a) Optimality criteria of welfare b) compensation criteria
c) Social welfare function d) None of the above
- 15) Insurance means _____.
a) Risk pooling b) Risk spreading
c) Minimising risk and uncertainty d) None of these
- 16) Ricardo's theory of distributions is based on the principle of _____.
a) decreasing returns b) differential rent
c) fixe rent d) monopoly

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

16

- a) What is rent?
- b) What is interest?
- c) What is welfare?
- d) What is search economics?
- e) What is limit pricing?
- f) What is economics of Insurance?

Q.3 Write Short Notes (Any Two)

16

- a) Economics of Information
- b) Pigovian welfare Economics
- c) Marxian theory distribution
- d) Compensation principle

Q.4 Broad answers question (Any One)

16

- a) Explain Williamson's model of managerial dicretion.
OR
- b) Explain the Schumpeter Innovation theory of profit.

Q.5 Broad answers question.

16

Explain the marginal productivity theory of distribution.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022

Economics of Growth and Development

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) —— हे वित्तीय धोरणाचे साधन आहे.

अ) कर	ब) बँकदर
क) रोख्यांची खरेदीविक्री	ड) रोकड निधीचे प्रमाण
- 2) विदेशी थेट गुंवतणूक हे —— चे महत्वाचे निर्देशक आहे.

अ) सामाजिक विकास	ब) सांस्कृतिक विकास
क) आर्थिक विकास	ड) वरीलपैकी नाही
- 3) TRIPS —— शी संबंधित आहे.

अ) बौद्धिक संपदा	ब) पर्यटन
क) दळणवळण	ड) वरीलपैकी नाही
- 4) TRIMS —— शी संबंधित आहे.

अ) उत्पादन	ब) वितरण
क) बचत	ड) गुंवतणूक
- 5) जेव्हा सार्वजनिक कर्जाची उभारणी देशाबाहेरून केली जाते तेव्हा त्यास —— सार्वजनिक कर्ज असे म्हणतात.

अ) अंतर्गत	ब) स्थानिक
क) विदेशी	ड) वरीलपैकी नाही
- 6) —— हे नविन कृषी तंत्रज्ञानाचे प्रमुख वैशिष्ट आहे.

अ) HYV बियाणांचा वापर	ब) रासायनिक खतांचा वापर
क) बहुविध पिकपद्धती	ड) वरील सर्व
- 7) —— हा नविन कृषी तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्याचा परिणाम आहे.

अ) हरित क्रांती	ब) नील क्रांती
क) धवल क्रांती	ड) वरीलपैकी नाही
- 8) नविन कृषी तंत्रज्ञानामुळे शेती उत्पादनाचा —— विकास होतो.

अ) संख्यात्मक	ब) गुणात्मक
क) वस्तुनिष्ठ	ड) वरीलपैकी नाही

- 9) शाश्वत शेती म्हणजे शेतीक्षेत्राचा —— शी मैत्रीपूर्ण विकास होय.
 अ) पर्यावरण ब) तंत्रज्ञान
 क) भांडवल ड) वरीलपकी नाही
- 10) शेती आणि उद्योग हे एकमेकांस —— आहेत.
 अ) पूरक ब) विरोधात्मक
 क) पर्यायी ड) वरीलपैकी नाही
- 11) औद्योगिकरणामुळे —— घडून येते.
 अ) रोजगार निर्मिती ब) व्यापाराचा विस्तार
 क) संसाधनाचा पर्याप्त वापर ड) वरील सर्व
- 12) संरचनात्मक विकासात —— च्या विकासाचा समावेश होतो.
 अ) रस्ते ब) रेल्वे
 क) दळणवळण ड) वरील सर्व
- 13) GATT —— क्षेत्राशी संबंधित आहे.
 अ) शेती ब) उद्योग
 क) व्यापार ड) वरीलपैकी नाही
- 14) WTO —— साली अस्तित्वात आली.
 अ) 1975 ब) 1985
 क) 1995 ड) 2005
- 15) मौद्रिक धोरणाची आखणी —— करते.
 अ) एस बी आय ब) सी बी आय
 क) आय डी बी आय ड) आर बी आय
- 16) —— हे मौद्रिक धोरणाचे साधन आहे.
 अ) बँकदर ब) कर
 क) अंदाज पत्रक ड) सार्वजनिक कर्ज

प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) वित्तीय धोरणाची साधने कोणती?
- ब) त्रट्ट उभारणीचा भार म्हणजे काय?
- क) शाश्वत शेती विकास म्हणजे काय?
- ड) संरचना म्हणजे काय?
- इ) WTO ची कोणतीही दोन उद्दिदष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ई) मौद्रिक धोरण म्हणजे काय?

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) नविन कृषी तंत्रज्ञान
- ब) WTO आणि भारत
- क) खर्च-लाभ विश्लेषण
- ड) छायांकित किंमती

प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)

विकसनशील देशांतील औद्योगिकरणाची संरचना स्पष्ट करा.

किंवा

विकसनशील देशांतील गुंतवणूक निकषांची आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.

विकसनशील देशांतील मौद्रिक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022**

Economics of Growth and Development

Day & Date: Tuesday 21-02-2023

Max Marks: 80

Day & Date: Tuesday, 21-02-2017
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative.

16

- 1) _____ is an instrument of fiscal policy.

 - a) Tax
 - b) Bank rate
 - c) Transaction of debentures
 - d) Cash reserve ratio

2) Foreign direct investment is an important indicator of _____.
a) Social development
b) Cultural development
c) Economic development
d) None of the above

3) TRIPS is related with _____.
a) Intellectual property
b) Tourism
c) Telecommunication
d) None of the above

4) TRIMS is related with _____.
a) Production
b) Distribution
c) Savings
d) Investment

5) When the debt is raised from out side the country it is known as _____ public debt.
a) Internal
b) Domestic
c) Foreign
d) None of the above

6) _____ is the characteristic feature of New Agricultural Technology.
a) Use of HYV seeds
b) Use of chemical fertilizers
c) Multiple cropping
d) All the above

7) _____ is the outcome of implementation of New Agricultural Technology.
a) Green revolution
b) Blue revolution
c) White revolution
d) None of the above

8) New Agriculture Technology leads to _____ growth in agricultural production.
a) Quantitative
b) Qualitative
c) Objective
d) None of the above

9) Sustainable agriculture means _____ development of agriculture sector.
a) Eco friendly
b) Techno friendly
c) Capital friendly
d) None of the above

10) Agriculture and Industry are _____ to one another.
a) Complementary
b) Contradictory
c) Substitute
d) None of the above

- 11) Industrilisation leads to _____.
a) Employment generation
b) Expansion of trade
c) Optimum utilization of resources
d) All the above
- 12) Infrastructural development includes development of _____.
a) Road b) Railway
c) Communication d) All the above
- 13) GATT is related with _____ sector.
a) Agriculture b) Industry
c) Trade d) None of the above
- 14) WTO comes into exists in _____.
a) 1975 b) 1985
c) 1995 d) 2005
- 15) Monetary policy is designed by _____.
a) SBI b) CBI
c) IDBI d) RBI
- 16) _____ is an instrument of monetary policy.
a) Bank rate b) Tax
c) Budget d) Public debt

Q.2 Write Short answers. (Any Four)

16

- a) What is monetary policy?
- b) What is meant by sustainable agricultural growth?
- c) What are the instruments of fiscal policy?
- d) What is meant by burden of borrowing?
- e) What is infrastructure?
- f) Explain any two objectives of WTO.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

16

- a) New technology in agriculture
- b) WTO and India
- c) Cost-Benefit analysis
- d) Shadow prices

Q.4 Broad answers question. (Any One)

16

- a) Explain the pattern of industrilisation in developing countries.
OR
- b) Explain the need of investment criteria in developing countries.

Q.5 Broad answers question.

16

Explain the role of Monetary Policy in Developing Countries.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Economics of Environment**

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गृण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्यायाची निवड करा.

16

- 9) मातीची धूप रोखता येते.
 अ) जंगलतोड
 क) गवत
 ब) वनीकरण
 ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- 10) कचरा जमीन आहे.
 अ) कोरडी जमीन
 क) पर्यावरणीय असुरक्षित
 ब) अनुत्पादक जमीन
 ड) ग्रासलँड
- 11) जागतिक लोकसंख्येमध्ये भारताचा क्रमांक —— आहे.
 अ) प्रथम
 क) तिसरा
 ब) दुसरा
 ड) चौथा
- 12) इको-डेक्लपमेंट म्हणजे ——.
 अ) आर्थिक विकास
 क) आर्थिक वाढ
 ब) पर्यावरणीय विकास
 ड) शारीरिक विकास
- 13) “इको-सिस्टम” हा शब्द अस्तित्वात आला.
 अ) आर्थर टॅन्स्ले
 क) रिकार्डो
 ब) लुईस
 ड) जे मिल्स
- 14) जैव-वायू —— मध्ये उर्जा स्रोत आहे.
 अ) विकसित देशांतर्गत
 क) युरोपियन काउंटी
 ब) विकसित देश
 ड) समाजवादी देश
- 15) आपल्या आजूबाजूला होणारे प्रतिकूल बदल —— म्हणून ओळखले जातात.
 अ) प्रदूषण
 क) शहरीकरण
 ब) औद्योगिकीकरण
 ड) युवितवाद
- 16) मातीचा खारटपणा —— मुळे वाढते.
 अ) जादा सिंचन
 क) जास्त चरणे
 ब) सिंचनाचा अभाव
 ड) फीक पद्धतीत बदल

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) ओझोन स्तराच्या न्हासाचे कारण काय?
- ब) हरित गृह परिणाम म्हणजे काय?
- क) पर्यावरण संवर्धन म्हणजे काय?
- ड) टाकाऊ पदार्थाचे व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- इ) धवनी प्रदूषण म्हणजे काय?
- ई) पर्यावरण अवनतीची कोणतीही दोन कारणे सांगा.

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) पर्यावरण संरक्षण कायदा-1986
- ब) शेतीविकास आणि पर्यावरण अवनती
- क) शहरीकरण आणि पर्यावरण अवनती
- ड) हवा प्रदूषण

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

पर्यावरण अवनंती म्हणजे काय? शेती विकास आणि पर्यावरण अवनंती यातील संबंधाची चर्चा करा.

किंवा

प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची विविध कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.5 पर्यावरण प्रदूषण म्हणजे काय? पर्यावरण प्रदूषणाच्या परिणामांचीच चर्चा करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Economics of Environment

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative.**16**

- 1) Chipko movement was started to conserve _____.
a) Forests b) Grasslands
c) Deserts d) Soil
- 2) Air pollution is caused by _____.
a) Insecticides b) Sewage
c) Smoke d) Loud speakers
- 3) The sudden increase in the population of the species is _____.
a) population growth b) population explosion
c) over population d) all above
- 4) Which of the following is a constituent of eco-system?
a) Plants b) Birds
c) Animals d) All of these
- 5) Earth day is celebrated on _____.
a) 22nd March b) 22nd April
c) 22nd Sep. d) 22nd Oct.
- 6) A pitch of noise which human can hear without discomfort is _____.
a) 60 db b) 90 db
c) 110 db d) 200 db
- 7) _____ is the major air pollutant.
a) Fungi b) Plastic
c) Bacteria d) Fly ash
- 8) Ecology is the study of _____.
a) Ecosystem b) Environment and organism
c) Environment d) None of the above
- 9) Soil erosion can be prevented by _____.
a) Deforestation b) Forestation
c) Grasses d) None of the above
- 10) Waste lands are _____.
a) Dry land b) Unproductive land
c) Ecological unsustainable d) Grassland
- 11) India ranks _____ in world population.
a) First b) Second
c) Third d) Fourth

- 12) Eco-development means _____.
a) Economic development b) Ecological development
c) Economic growth d) Physical development
- 13) The term “Eco-system” was introduced by _____.
a) Arthur Tansley b) Lewis
c) Ricardo d) J. Mills
- 14) Bio-gas is source of energy in _____.
a) Under developed country b) Developed country
c) European county d) Socialist country
- 15) Unfavorable alteration of our surrounding is known as _____.
a) Pollution b) Industrialization
c) Urbanization d) Rationalization
- 16) The salinity of soil increases due to _____.
a) Excess irrigation b) Lack of irrigation
c) Over grazing d) Change in cropping pattern

Q.2 Write Short answers. (Any four out of six) 16

- a) What is the cause of depletion of ozone layer?
- b) What is greenhouse effect?
- c) What is environment conservation?
- d) What is waste management?
- e) What is sound pollution?
- f) State any two causes of environmental degradation.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two out of four) 16

- a) Environment Protection Act 1986.
- b) Agricultural growth & environmental degradation.
- c) Urbanization & environmental degradation.
- d) Air pollution.

Q.4 Broad answers question. (Any One) 16

- a) What is environmental degradation? Discuss the relationship between agriculture development and environmental degradation.

OR

- b) Explain the various functions of pollution control board.

Q.5 Broad answers question. 16

What is environment pollution? Discuss the effects of environment pollution.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022**

Principles and Practice of Cooperation

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 10)** के व्ही आय सी ही संसदेच्या कायदयानुसार स्थापन झालेली —— संस्था आहे.
- अ) स्थानिक
 - ब) वैधानिक
 - क) अवैधानिक
 - ड) राज्यस्तरीय
- 11)** किबुत्त्जा —— येथे आढळतात.
- अ) भारत
 - ब) जपान
 - क) चीन
 - ड) इस्त्राईल
- 12)** डेन्मार्कमध्ये पहिली यशस्वी दुग्ध सहकारी संस्था सन —— मध्ये सुरु झाली.
- अ) 1852
 - ब) 1882
 - क) 1885
 - ड) 1890
- 13)** नाबाड्डचे मुख्यालय —— येथे आहे.
- अ) चैन्सई
 - ब) पुणे
 - क) हैदराबाद
 - ड) मुंबई
- 14)** —— ही इंग्लंडमधील ग्राहक सहकारी चळवळीतील शिखर संस्था
- अ) सहकारी संघ
 - ब) लूर ब्रांड
 - क) किरकोळ संस्था
 - ड) सरकारी संघटन
- 15)** रॉशेल पायोनियर सोसायटी —— साली स्थापन झाली.
- अ) 1844
 - ब) 1885
 - क) 1890
 - ड) 1895
- 16)** 1960 च्या सहकारी कायदयानुसार सहकारी संस्थाचे अंकेक्षण अहवाल प्रत्येक वर्षी —— ला सादर करावे लागतात.
- अ) सरकार
 - ब) मुख्यमंत्री
 - क) सहकार मंत्री
 - ड) रजिस्टार

- प्र.2** खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) सेवा सहकारी सोसायटी म्हणजे काय?
 - 2) सहकारी प्रशासन म्हणजे काय?
 - 3) जागतिकीकरण म्हणजे काय?
 - 4) मर्यादित दायित्व म्हणजे काय?
 - 5) औद्योगिक सहकारी संस्था म्हणजे काय?
 - 6) ग्राहक सहकारी संस्था म्हणजे काय?
- प्र.3** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 16
- 1) सहकारी हिशेब तपासणी
 - 2) सहकारी चळवळीच्या विकासातील शासनाची भूमिका
 - 3) महाराष्ट्रातील दुग्ध सहकारी संस्थांची प्रगती
 - 4) जपानमधील सेवा सहकारी संस्थांची प्रगती
- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16
महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखान्यांची प्रगती आणि समर्थ्या यांची चर्चा करा .
किंवा
डेन्मार्कमध्ये दुग्ध सहकारी चळवळ स्पष्ट करा.
- प्र.5** सहकारी संस्थाना वित्तपुरवठा करण्यातील स्टेट बँक ऑफ इंडियाची भूमिका स्पष्ट करा. 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Principles and Practice of Cooperation

Day & Date: Thursday, 23-02-2023
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 16

- 1) The second co-operative societies Act was passed in India in the _____.
 a) 1904 b) 1908
 c) 1912 d) 1916
- 2) Shivajirao Patil Committee submitted its report to the government in _____.
 a) 2005 b) 2006
 c) 2008 d) 2009
- 3) The highest number of dairy co-operatives are found in _____ region of Maharashtra.
 a) Pune b) Mumbai
 c) Amravati d) Kokan
- 4) The industrial co-operative movement in china was exclusively the result of the _____.
 a) First World War b) Capitalist movement
 c) China-Japan war in 1937 d) Natural disaster
- 5) State Bank of India came into existence in _____.
 a) 1925 b) 1935
 c) 1945 d) 1955
- 6) The co-operative sugar factories in Maharashtra face the problem of _____.
 a) Inadequate Sugarcane b) High Cost
 c) Inadequate Capital d) All of these
- 7) The All Indian Rural Credit Survey Committee (1951) was constituted under the chairmanship of _____.
 a) A.D. Gorwala b) B.Venkatappai
 c) M. L. Dantwala d) None of these
- 8) Germany is famous for the _____ type of co-operative societies.
 a) processing b) credit
 c) consumer d) service
- 9) One matter of co-operation in India was transferred to the sates in _____.
 a) 1904 b) 1912
 c) 1916 d) 1919
- 10) The KVIC is a _____ body established by an Act of parliament.
 a) local b) statutory
 c) non-statutory d) state level

- 11) Kibbutz are found in _____.
a) India b) Japan
c) China d) Israel
- 12) The first successful co-operative dairy in Denmark was started in _____.
a) 1852 b) 1882
c) 1885 d) 1890
- 13) The head office of NABARD is located at _____.
a) Chennai b) Pune
c) Hyderabad d) Mumbai
- 14) _____ is the apex of the consumer co-operative movement in England.
a) Co-operative Union b) Lurbrand
c) Retail Societies d) Government Organisation
- 15) Rochdale Pioneer's Society was established in the year _____.
a) 1844 b) 1885
c) 1890 d) 1895
- 16) As per 1960's Co-operative Act the Audit Report of the Co-operative society submitted to the _____ every year.
a) Government b) Chief Minister
c) Co-operation Minister d) Registrar

Q.2 Write short Answers. (Any Four) 16

- a) What is service co-operative society?
- b) What is co-operative administration?
- c) What is globalization?
- d) What is limited liability?
- e) What is industrial co-operative?
- f) What is consumer's co-operative?

Q.3 Write Short Notes (Any Two) 16

- a) Co-operative Audit
- b) Role of Government in development of co-operative movement
- c) Progress of Daily Co-operatives in Maharashtra
- d) Service co-operatives in Japan

Q.4 Broad answers question (Any One) 16

- a) Discuss the progress and problems of sugar co-operative in Maharashtra.
OR
- b) Explain dairy co-operative movement in Denmark.

Q.5 Broad answers question. 16

State the role of State Bank of India in credit support to co-operatives.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: OctNov-2022
Industrial Economics

Day & Date: Thursday, 23-02-2022
 Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

1) भारतीय औद्योगिक विकास बँक (IDBI) ची स्थापना —— रोजी झाली.

अ) 1 जुलै 1954	ब) 1 जुलै 1964
क) 1 जुलै 1974	ड) 1 जुलै 1984

2) डॉ. मनमोहन सिंग यांना आर्थिक विकासाचे —— मॉडेल सादर करण्यात आले.

अ) IS-LM	ब) पुरा
क) शास्त्रीय	ड) यापैकी काहीही नाही

3) जगातील एकूण साखर उत्पादनाबाबत भारताचा वाटा ——% आहे.

अ) 10%	ब) 15%
क) 20%	ड) 25%

4) —— ही लघु उद्योगांना वित्तपुरवठा करणारी सर्वोच्च बँक आहे.

अ) IDBI	ब) IFCI
क) SFCs	ड) SIDBI

5) भारतात माहिती तंत्रज्ञान कायदा —— साली संमत झाला.

अ) 1998	ब) 1999
क) 2000	ड) 2001

6) बोनस आयोग, डिसेंबर 1961 ची नियुक्ती भारत सरकारने —— यांच्या अध्यक्षतेखाली केली.

अ) श्री. एम.आर. मेहेर	ब) श्री. जी. व्ही. रामकृष्ण
क) डॉ. अमर्ती सेन	ड) डॉ. मनमोहन सिंग

7) —— हे सार्वजनिक क्षेत्राचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

अ) पायाभूत सुविधांचा विकास करणे
ब) सहकारी संस्था विकसित करणे
क) खाजगी कॉर्पोरेट क्षेत्र विकसित करणे
ड) वरील सर्व

- 8) सामाजिक सुरक्षा म्हणजे —— लाभ नाही.
 अ) मातृत्व
 ब) कामगारांची भरपाई
 क) कर्मचाऱ्यांचा भविष्य निर्वाह निधी
 ड) वरील सर्व
- 9) स्वतंत्र भारताचे पहिले औद्योगिक धोरण —— रोजी जाहीर करण्यात आले.
 अ) 8 एप्रिल 1948 ब) 8 एप्रिल 1949
 क) 8 एप्रिल 1950 ड) 8 एप्रिल 1951
- 10) भारत सरकारने कापूस वस्त्र उद्योगाच्या आधुनिकीकरण संदर्भात —— मध्ये टेक्नॉलॉजी मिशन कॉटन (TMC) ची घोषणा केली होती.
 अ) फेब्रुवारी—2000 ब) फेब्रुवारी—2001
 क) फेब्रुवारी—2002 ड) फेब्रुवारी—2003
- 11) भारताचे नवीन औद्योगिक धोरण—1991 हे —— शी संबंधीत आहे.
 अ) जागतिकीकरण ब) उदारीकरण
 क) खाजगीकरण ड) वरील सर्व
- 12) केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची स्थापना —— साली झाली.
 अ) 1971 ब) 1972
 क) 1973 ड) 1974
- 13) सुरुवातीला राज्य वित्तीय निगम (SFCs) ची स्थापना —— राज्यात करण्यात आली.
 अ) महाराष्ट्र ब) पंजाब
 क) जम्मू कश्मीर ड) आंध्र प्रदेश
- 14) —— ही भारतातील औद्योगिक वित्त क्षेत्रातील सर्वोच्च संस्था आहे.
 अ) IFCI ब) SIDBI
 क) IDBI ड) कमर्शियल बँका
- 15) भारताचे निर्गमन धोरण —— मध्ये जाहीर करण्यात आले.
 अ) सप्टेंबर 1991 ब) सप्टेंबर 1995
 क) सप्टेंबर 2001 ड) सप्टेंबर 2005
- 16) I.T. म्हणजे ——.
 अ) उद्योग आणि व्यापार ब) उद्योग आणि तंत्रज्ञान
 क) माहिती आणि तंत्रज्ञान ड) माहिती आणि प्रशिक्षण

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) औद्योगिक कामगारांच्या कोणत्याही चार समस्या स्पष्ट करा.
 ब) औद्योगिक वित्त स्रोत स्पष्ट करा.
 क) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योगांची भूमिका स्पष्ट करा.
 ड) 1991 चे औद्योगिक धोरण काय आहे?
 इ) संस्थात्मक वित्त आणि औद्योगिक आजार काय आहेत?
 ई) सामाजिक सुरक्षा म्हणजे काय?

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

- अ) औद्योगिक प्रदूषण
- ब) औद्योगिक विवादांची कारणे
- क) माहिती तंत्रज्ञान उद्योग
- ड) एल. पी. जी. आणि औद्योगिक वाढ

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

औद्योगिक आजाराची कारणे सांगा आणि त्यावर उपाय सुचवा.

किंवा

भारतातील कापूस वस्त्रोद्योगाची सद्यस्थिती आणि समस्या सांगा.

प्र.5 संस्थात्मक वित्तामध्ये व्यापारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set | **P**

M.A. (Economics) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: OctNov-2022

Industrial Economics

Day & Date: Thursday, 23-02-2022

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the Correct Alternative.

16

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- a)** Explain the any four Problems of Industrial Labour.

b) Explain the Sources of Industrial Finance.

c) Explain the Role of Public Sector Industries in Indian Economy.

d) What is Industrial Policy of 1991?

e) What are the Institutional Finance and Industrial Sickness?

f) What is Social Security?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

16

- a) Industrial pollution.
 - b) Causes of industrial disputes.
 - c) Information technology industry
 - d) LPG & Industrial Growth

Q.4 Write answers of any one of the following.

16

State the Causes of industrial sickness and suggest remedies on it?

OR

State the present position and problems of Cotton Textile industry in India.

Q-5 Broad answers question-

16

Broad answers question:
Explain the Role of Commercial Banks in Institutional Finance

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Macro Economic Analysis

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.**16**

- 1) त्रिक्षेत्रीय अर्थव्यवस्थेतील राष्ट्रीय उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाहात —— यांचा समावेश होत नाही.
 अ) शेष विश्व क्षेत्र ब) भांडवली क्षेत्र
 क) उद्योग क्षेत्र ड) सरकारी क्षेत्र
- 2) राष्ट्रीय उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाहात भांडवली क्षेत्रात याचा —— समावेश होतो.
 अ) श्रम भांडवल ब) सरकारी कर सरकारी खर्च
 क) आयात व निर्यात ड) वरीलपैकी नाही
- 3) दरडोई उत्पन्न बरोबर राष्ट्रीय उत्पन्न भागिले ——
 अ) देशांतर्गत उत्पादन ब) राष्ट्राची लोकसंख्या
 क) देशांतर्गत बचत ड) यापैकी नाही
- 4) उपभोग फलनात इतर घटक स्थिर असताना समाजाचा उपभोग खर्च हा समाजाच्या —— वर अवलंबून असतो.
 अ) खर्चावर ब) उपभोगावर
 क) उत्पन्नावर ड) बचतीवर
- 5) सरासरी उपभोग प्रवृत्ती=उपभोग खर्च + ——.
 अ) उत्पन्न पातळी ब) उपभोग पातळी
 क) किंमत पातळी ड) वरील पैकी नाही
- 6) सरासरी बचत प्रवृत्ती बरोबर सरासरी उपभोग प्रवृत्ती वजा ——.
 अ) बचत ब) खर्च
 क) उत्पन्न ड) वरील पैकी नाही
- 7) केन्सच्या उपभोग विषयक मानसशास्त्रीय सिध्दांतानुसार उत्पन्न वाढीबरोबरच उपभोग खर्चात —— ने वाढ होते.
 अ) जास्त वेगाने ब) कमी वेगाने
 क) समान वेगाने ड) वरीलपैकी नाही

- 8)** केन्सच्या उपभोगविषयक मानसशास्त्रीय सिध्दांतानुसार —— विभाजन उपभोग खर्चात व बचत केले जाते.
- अ) वाढत्या उत्पन्नाचे ब) घटत्या उत्पन्नाचे
 क) वाढत्या खर्चाचे ड) वरीलपैकी नाही
- 9)** केन्सच्या उपभोग विषयक मानसशास्त्रीय सिध्दांतानुसार वाढत्या उत्पन्नाबरोबर उपभोग खर्च व बचतीत —— होते.
- अ) घट ब) वाढ
 क) अ व ब ड) यापैकी नाही
- 10)** केन्सच्या उपभोग फलन यामुळे सरकारी हस्तक्षेपाचे महत्त्व ——.
- अ) वाढले ब) कमी झाले
 क) अ व ब ड) यापैकी नाही
- 11)** उपभोग प्रवृत्ती ठरणाऱ्या अंतर्गत घटकात —— याचा समावेश होतो.
- अ) दक्षता हेतू ब) उच्च राहणीमान
 क) स्वातंत्र्य ड) वरील सर्व
- 12)** उपभोग प्रवृत्ती ठरवणाऱ्या बाब्य घटकात —— याचा समावेश होत नाही.
- अ) साठा विषयक ब) उत्पन्न विषयक
 क) किंमत विषयक ड) वरील सर्व
- 13)** उपभोगावर परिणाम करणारे इतर घटकात —— याचा समावेश होतो.
- अ) मालमत्ता ब) नवीन वस्तू
 क) शहरीकरण ड) वरील सर्व
- 14)** एका विशिष्ट वेळी समाजाच्या जवळ असणाऱ्या पैशाचा साठा म्हणजे —— होय.
- अ) प्रवाही संकल्पना ब) साठा संकल्पना
 क) अ व ब ड) यापैकी नाही
- 15)** परंपरागत दृष्टिकोनामध्ये पैशाच्या साठ्याची संकल्पना ही —— मांडली.
- अ) संकुचित पद्धतीने ब) व्यापक पद्धतीने
 क) सर्वसमावेशक पद्धतीने ड) यापैकी नाही
- 16)** सापेक्ष उत्पन्न गृहीत यांच्याशी —— संबंधित आहे.
- अ) फ्रेडमन ब) केन्स
 क) टॉबिन ड) ड्युसनबेरी

प्र.2 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) राष्ट्रीय उत्पन्न स्पष्ट करा.
- 2) घटक खर्चावर GNP
- 3) पैसा गुणक
- 4) IS वक्र आणि LM वक्र म्हणजे काय?
- 5) महागाई
- 6) सापेक्ष उत्पन्न गृहीतक

प्र.3	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	16
1)	गुंतवणुकीची सीमांत कार्यक्षमता स्पष्ट करा.	
2)	पैशाच्या मागणीचा केन्सचा सिधांत काय आहे?	
3)	स्थायी उत्पन्न गृहीतक संकल्पना स्पष्ट करा.	
4)	फिलिप्स वक्र म्हणजे काय? अल्पकाळातील फिलिप्स वक्राचा आकार स्पष्ट करा.	
प्र.4	दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)	16
1)	राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या सामाजिक लेखांकनाच्या पध्दती स्पष्ट करा.	
2)	उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह म्हणजे काय आहे? द्वितीय-क्षेत्रीय, तृतीय-क्षेत्रीय आणि चतुर्थ-क्षेत्रीय संकल्पनामधील उत्पन्नाचा चक्राकार प्रवाह स्पष्ट करा.	
प्र.5	केन्सचा उपभोगविषयक मानसशास्त्रीय सिधांत स्पष्ट करा व उपभोग फलनाचा व्यावहारिक उपयोग सांगा.	16

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Macro Economic Analysis

Day & Date: Monday 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives from those given below: 16

- 1) The circular flow of national income in a tri-regional economy does not include _____.
a) Remaining World Region b) Capital Region
c) Industry Sector d) Government Sector
- 2) The circular flow of national income in Capital sector includes _____.
a) Labor capital
b) Government tax Government expenditure
c) Import and export
d) None of these
- 3) National income divided by per capita income _____.
a) Domestic Product b) The population of a nation
c) Domestic Savings d) None of these
- 4) Consumption expenditure of a society depends on the _____ of the society while other factors are constant in the consumption function.
a) Cost b) Consumption,
c) Income d) Saving,
- 5) Average consumption trend = consumption expenditure + _____.
a) Income level b) Consumption levels
c) Price level d) None of these
- 6) Subtract the average consumption tendency along with the average saving tendency _____.
a) Savings b) Cost
c) Income d) None of these
- 7) According to Keynes's Psychological Theory of Consumption, consumption costs increase with an increase in income.
a) Higher speed b) Lower speed
c) Same speed d) None of these
- 8) According to Keynes's Psychological Theory of Consumption _____ Dividends are consumed and saved.
a) Increasing income b) Declining income
c) Rising costs d) None of these
- 9) According to Keynes's Psychological Theory of Consumption, with increasing income comes consumption costs and savings _____.
a) Decrease b) Growth
c) A & B d) None of these

- 10) Significance of government intervention due to consumption functions of Keynes ____.
a) Increased b) Decreased
c) A & B d) None of these
- 11) The internal factor determining the consumption trend consists of ____.
a) Vigilance intent b) High standard of living
c) Freedom d) All of the above
- 12) External factors determining consumption tendencies do not include ____.
a) Stocks b) Income
c) Prices d) All of the above
- 13) Other factors affecting consumption include ____.
a) Property b) New items
c) Urbanization d) All of the above
- 14) The stock of money that is close to the society at a particular time is ____ yes.
a) Flowing concept b) Stocking concept
c) A & B d) None of these
- 15) The concept of money supply in the traditional approach is ____.
a) Compressed Method b) Comprehensive Method
c) Comprehensive Approach d) None of these
- 16) Relative income is related to the assumed ____.
a) Friedman b) Keynes
c) Tobin d) Dusenberry

Q.2 Write short notes. (Any Four)

16

- 1) Explain the National income
- 2) GNP at factor cost
- 3) Money multiplier
- 4) What is IS curve & LM curve?
- 5) Inflation
- 6) Absolute income hypothesis.

Q.3 Answer the following Questions (Any Two)

16

- 1) Explain the Marginal Efficiency of investment.
- 2) What is Keynesian theory of demand for money?
- 3) Explain the Permanent income hypothesis.
- 4) What is Philips curve? Explain the shape of Philips curve in short period.

Q.4 Answer the following questions (Any One)

16

- 1) Explain the methods of social accounting of National Income.
OR
- 2) What is circulation flow of income? Explain the circular flow of income in two sector, three sector and fourth sector model.

Q.5 Answer the following question.

16

Explain Keynes's theory of consumption psychology and its practical application of consumption function.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Public Economics

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) अर्थव्यवस्थेच्या स्थिरीकरणासाठी केन्स यांनी —— घटकावर भर दिला.
 अ) चलनविषयक ब) राज्यवित्तिय
 क) तांत्रिक ड) वरीलपैकी नाही
- 2) माहितीची असमानता ही संकल्पना —— यांनी मांडली.
 अ) अँकर्लीफ ब) स्पेन्स
 क) स्टीगलीत्झ ड) वरीलपैकी सर्व
- 3) शून्यधारित अर्थसंकल्प ही पद्धती 1970 मध्ये —— यांनी विकसित केली.
 अ) केन्स ब) पीटर ए. पायहर
 क) वाईजमन ड) मनमोहन सिंग
- 4) ——ही दारिद्र्याची तीव्रता कमी करण्यासाठी उपाययोजना आहे.
 अ) लोकसंख्येचा नियंत्रण ब) रोजगार निर्मिती
 क) उत्पन्नात वाढ ड) वरीलपैकी सर्व
- 5) करभार संक्रमाणचा आधुनिक सिध्दांत —— यांनी मांडला.
 अ) मॅन्सफिल्ड व कॅनार्ड ब) मार्शल
 क) रिकार्डो ड) पिगु
- 6) स्पर्धात्मकता हे —— वस्तूचे वैशिष्ट्ये आहे.
 अ) खाजगी ब) सार्वजनिक
 क) गुणात्मक ड) सामाजिक
- 7) शासनाच्या वाढत्या कार्याचा नियम —— यांनी मांडला.
 अ) अँडम स्मिथ ब) केन्स
 क) मसग्रेह ड) अँडाल्फ वॅगनर
- 8) भारताच्या स्वातंत्र्यानंतर ——खर्चात मोठया प्रमाणात वाढ झाली आहे.
 अ) योजनेत्तर ब) योजना
 क) इतर ड) यापैकी सर्व

- 9) —— हे सार्वजनिक अर्थशास्त्राच्या अभ्यासाचे क्षेत्र आहे.
 अ) सार्वजनिक खर्च ब) सार्वजनिक उत्पन्न
 क) सार्वजनिक कर्ज ड) वरीलपैकी सर्व
- 10) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे —— चे सह अस्तित्व होय.
 अ) खाजगी – खाजगी क्षेत्र ब) खाजगी – सरकारी क्षेत्र
 क) सरकारी – सरकारी क्षेत्र ड) वरीलपैकी सर्व
- 11) एखादया विशिष्ट वर्गावर पडणारा करभार म्हणजे —— करभार होय.
 अ) मौद्रिक ब) वास्तव
 क) सामान्य ड) सापेक्ष
- 12) —— वस्तूंची पूर्तता करणे ही शासनाची प्रमुख जबाबदारी असते.
 अ) खाजगी ब) सार्वजनिक
 क) चैनीच्या ड) वरीलपैकी नाही
- 13) —— यांनी असे म्हटले की आर्थिक विकासाचे लाभ गरीबांपर्यंत झिरपत जातात.
 अ) केन्स ब) लेविस
 क) एस. कुझनेटस ड) मार्शल
- 14) —— हे सार्वजनिक वस्तूचे उदाहरण होय.
 अ) राष्ट्रीय संरक्षण ब) अनुदान
 क) बोनस ड) यापैकी सर्व
- 15) गट वस्तू ही संकल्पना —— यांनी मांडली.
 अ) बुचानन ब) कुझनेटस
 क) वॅगनर ड) पीटर पायहर
- 16) निर्हस्तक्षेप धोरणाच्या संकल्पनेचे समर्थन —— अर्थशास्त्रज्ञाने केले.
 अ) नवसनातनवादी ब) आधुनिक
 क) सनातनवादी ड) वरील सर्व

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) दारिद्र्य म्हणजे काय?
- 2) सार्वजनिक वस्तू म्हणजे काय?
- 3) सार्वजनिक खर्च म्हणजे काय?
- 4) कर भार म्हणजे काय?
- 5) सामाजिक ध्येये म्हणजे काय?
- 6) कार्यात्मक वित्त म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) सार्वजनिक खर्चाचा शुद्ध सिधांत
- 2) प्रादेशिक समतोलाचे महत्त्व
- 3) सार्वजनिक वस्तूची बाहयता
- 4) लाफर चक्र

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
- 1) गट (कलब) वस्तू म्हणजे काय? गट (कलब) वस्तूची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - 2) मिश्र अर्थव्यवस्थेवर शासनाच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
- प्र.5 केन्सच्या दृष्टीकोनातून स्थिरीकरणाच्या धोरणावर चर्चा करा.** 16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Public Economics

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.**16**

- 1) Keynes emphasizes on _____ factors for stabilization of the economy.

a) Monetary	b) Fiscal
c) Technical	d) None of the above
- 2) The concept of informational Assymetry is propounded by _____.

a) Akerliff	b) Spenze
c) Stieglitz	d) All of the above
- 3) The zero base budgeting system is developed by _____ in 1970.

a) Keynes	b) Peter A. Pyhrr
c) Wiseman	d) Manmohan Singh
- 4) _____ is a remedial measure of poverty alleviation.

a) Population Control	b) Employment generation
c) To rise in income	d) All of above
- 5) Modern theory of shifting of tax burden is explained by _____.

a) Mansfield and Canard	b) Marshall
c) Ricardo	d) Pigue
- 6) Competitiveness is a feature of _____ goods.

a) Private	b) Public
c) Merit	d) Social
- 7) 'Law of increasing state activities' is stated by _____.

a) Adam Smith	b) Keynes
c) Musgrave	d) Adolph Wagner
- 8) Growth in _____ expenditure in India increased highly after independence.

a) Non plan	b) Plan
c) Extra	d) All of these
- 9) _____ is the study area of public economics.

a) Public Expenditure	b) Public Revenue
c) Public Debt	d) All of the above
- 10) Mixed Economy means a copresence of _____.

a) Private-Private Sector	b) Private- Public Sector
c) Public-Public Sector	d) All of the above
- 11) The burden of tax falls on a particular group of people or a particular sector is known as _____ tax burden.

a) Monetary	b) Real
c) General	d) Relative

- 12) Provision of _____ goods is the prime responsibility of the government.
a) Private b) Public
c) Luxurious d) None of the above
- 13) _____ points out that the benefits of economic development trickle down to the poor people.
a) Keynes b) Levis
c) S. Kuznets d) Marshal
- 14) _____ is an example of the public goods.
a) National defense b) Subsidies
c) Bonus d) All of these
- 15) The concept of club goods introduced by _____.
a) Buchanan b) Kuznets
c) Wagner d) Peter Pyher
- 16) Concept of laissez Fair Policy is recommended by economist _____.
a) Neo-classical b) Modern
c) Classical d) All of above

Q.2 Write short Answers. (Any Four) 16

a) What is poverty?
b) What is public goods?
c) What is public expenditure?
d) What is burden of tax?
e) What are social goals?
f) What is functional finance?

Q.3 Write Short Notes (Any Two) 16

a) Pure theory of public expenditure
b) Importance of regional balance
c) Externalities of public goods
d) Laffer curve

Q.4 Broad answers question (Any One) 16

a) What are club goods? Explain the characteristics of club goods.
b) Discuss on the role of Government in mixed economy.

Q.5 Broad answers question. 16
Discuss on stabilization policy as a Keynesian case.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Research Methodology

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) —— हे गृहीतकांचे उगमस्थान आहे.

अ) संस्कृती	ब) शास्त्रीय माहिती
क) सामान्य अनुमान	ड) वरील सर्व
- 2) —— म्हणजे संशोधनाचे पद्धतशीरपणे केलेले नियोजन.

अ) गृहीतक	ब) मुलाखत
क) विशिष्ट अभ्यास	ड) संशोधन आराखडा
- 3) जेव्हा संशोधक इतरांनी गोळा केलेल्या माहिती व आकडेवारीचा उपयोग करतो तेव्हा त्यास —— सामग्री असे म्हणतात.

अ) प्राथमिक	ब) दुर्यम
क) तृतीय	ड) वरीलपैकी नाही
- 4) —— हे प्राथमिक तथ्य संलग्नाचे साधन आहे.

अ) निरीक्षण	ब) दैनंदिनी
क) चरीत्र	ड) आत्मचरित्र
- 5) प्रश्नावलीतील प्रश्न —— असावेत.

अ) सोपे	ब) आकलनीय
क) उत्तर देण्याजोगे	ड) वरील सर्व
- 6) मुलाखतीमध्ये किमान —— लोकांची आवश्यकता असते.

अ) एक	ब) दोन
क) तीन	ड) चार
- 7) संशोधन ही —— चालणारी प्रक्रिया आहे.

अ) अल्पकाळ	ब) दीर्घकाळ
क) तात्पुरती	ड) हंगामी
- 8) —— हे क्षेत्र नेहमी संशोधन विषयाचे प्रमुख क्षेत्र म्हणून राहिले आहे.

अ) वैयक्तिक प्रश्न	ब) सामाजिक प्रश्न
क) आंतर वैयक्तिक प्रश्न	ड) यापैकी नाही

- 9) प्राथमिक तथ्यांवर संशोधकाचे —— वर्षी सुरु झाले.
 अ) पूर्ण नियंत्रण असते ब) नियंत्रण नसते
 क) काही प्रमाणात नियंत्रण असते ड) वरील सर्व
- 10) विशिष्ट अभ्यासाचे —— हे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) समस्यांचे सखोल अध्ययन ब) अधिक सामाजिक एककांचे अध्ययन
 क) गुणात्मक अध्ययन ड) वरील सर्व
- 11) व्यक्तिगत कागदपत्रांमध्ये प्रामुख्याने —— यांचा अंतर्भाव होतो.
 अ) आत्मचरित्र ब) आत्मकथा
 क) डायरी ड) वरीलपैकी सर्व
- 12) —— हा संशोधनाचा आरंभ बिंदू मानला जातो.
 अ) निरीक्षण ब) संकल्पना
 क) मुलाखत ड) गृहीतक
- 13) संदर्भ ग्रंथाच्या यादीत सर्वप्रथम —— चा उल्लेख असतो.
 अ) प्रसिद्धीचे वर्ष ब) पुस्तकाचे नाव
 क) लेखकाचे नाव ड) संदर्भ पृष्ठ क्रमांक
- 14) द्वितीय तथ्य संकलनात —— असणे आवश्यक आहे.
 अ) उचीतता ब) विश्वसनीयता
 क) पुरेशेपणा ड) सर्व
- 15) —— आदर्श संशोधन अहवाल लेखनाचे लक्षण आहे.
 अ) विचारांची स्पष्टता ब) तांत्रिक परिभाषेचा वापर
 क) विश्वसनीयता ड) सर्व
- 16) बहुतेक सर्व संकल्पना हया —— असतात.
 अ) मूर्त ब) अमूर्त
 क) निरूपयोगी ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) संकल्पना म्हणजे काय?
- ब) समस्यासूत्रण म्हणजे काय?
- क) निरीक्षण म्हणजे काय?
- ड) गृहीतक म्हणजे काय?
- इ) प्रश्नावली म्हणजे काय?
- ई) सामाजिक संशोधन म्हणजे काय?

प्र.3 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) संशोधनाची उद्दिष्ट्ये
- ब) गृहीतकृत्यांचे प्रकार
- क) अहवालातील घटक
- ड) नमुना निवड

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.**
संशोधन म्हणजे काय? संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

तथ्य म्हणजे काय? तथ्य संकलनाचे प्राथमिक व द्वितीय स्त्रोत स्पष्ट करा.

- प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न.**
संशोधन आराखडयाचा अर्थ सांगून संशोधन आराखडयाचे प्रकार स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Research Methodology

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.

16

- 1) _____ is the source of hypothesis.
a) Culture b) Scientific information
c) General opinions d) All of the above

- 2) _____ is a systematic planning of research.
a) Hypothesis b) Interview
c) Case study d) Research design

- 3) When the researcher makes use of the information and data collected by other people then it is known as _____ data.
a) Primary b) Secondary
c) Tertiary d) None of the above

- 4) _____ is the source of primary data collection.
a) Observation b) Diary
c) Biography d) Auto biography

- 5) Questions in the questionnaire should be _____.
a) Simple b) Understandable
c) Answerable d) All of the above

- 6) At least _____ persons are required for interview.
a) One b) Two
c) Three d) Four

- 7) Research is process that goes on for _____.
a) Short term b) Long term
c) Temporary d) Seasonable

- 8) _____ is the field that recognized as the major field of research.
a) Personal question b) Social question
c) Interpersonal question d) None of the above

- 9) Researcher _____ on the primary data.
a) Total control b) No control
c) Partial control d) None of the above

- 10) Characteristics of case study is _____.
a) Intensive study of the problem
b) Study of more social units
c) Qualitative study
d) All of above

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

16

- a) What is concept?
 - b) What is formulation of problem?
 - c) What is Observation?
 - d) What is hypothesis?
 - e) What is questionnaire?
 - f) What is social research?

Q.3 Write Short Notes (Any Two)

16

- a) Objectives of research
 - b) Types of hypothesis
 - c) Contents of report
 - d) Secondary sources

Q.4 Broad answers question (Any One)

16

- a)** What is research? Explain the characteristics research.
b) What is fact? Explain the primary and secondary sources of fact collection.

Q.5 Broad answers question.

16

State the meaning of research design and explain the types of research design.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Labour Economics

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) —— हे श्रम बाजाराचे वैशिष्ट्य आहे.

अ) स्थानिक स्वरूप	ब) अपूर्ण बाजार
क) गतिशीलतेचा अभाव	ड) वरील सर्व
- 2) आनंदाशिवाय इतर काही आर्थिक मोबदला मिळवण्यासाठी मानवाने केलेले शारीरीक व मानसिक प्रयत्न किंवा क्रिया म्हणजे श्रम होय ही व्याख्या —— यांनी अशी व्याख्या केली.

अ) डॉ.अल्फ्रेड मार्शल	ब) जेव्हान्स
क) डेव्हिड रेकॉर्ड	ड) वरीलपैकी नाही
- 3) —— हा श्रमाचा पुरवठा निर्धारित करणारा घटक आहे.

अ) लोकसंख्या वाढ	ब) सरकारी धोरण
क) वेतन पातळी	ड) वरील सर्व
- 4) —— हा श्रमाच्या गतिशीलतेचा एक प्रकार आहे.

अ) भौगोलिक गतिशीलता	ब) आर्थिक गतिशीलता
क) राजकीय गतिशीलता	ड) वरील सर्व
- 5) भारतातील श्रमिक अकार्यक्षम असल्याचे —— हे कारण आहे.

अ) प्रतिकूल हवामान	ब) अल्प मजुरी
क) कामाचे अधिक तास	ड) वरील सर्व
- 6) ज्या मजुरी मुळे श्रमिकांना अन्न, वस्त्र, निवारा, मितव्ययी, विश्राम आणि संकट काळासाठी तरतुद करणे शक्य होईल एवढी मजुरी म्हणजे —— होय.

अ) जीवन मजुरी	ब) किमान मजुरी
क) रोख मजुरी	ड) वास्तविक मजुरी
- 7) व्यावसायिक गतिशीलतेतील प्रमुख अडथळा —— समजला जातो.

अ) शिक्षण	ब) माहितीचा अभाव
क) भ्रष्टाचार	ड) वरील सर्व
- 8) —— यांच्या अध्यक्षतेखाली बोनस आयोग अहवाल सरकारला सादर करण्यात आला, आणि याच अहवालाच्या शिफारशी नंतर बोनस वाटप कायदा अस्तित्वात आला.

अ) एम.आर.मेहेर	ब) धनंजय गाडगीळ
क) मेहता	ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील पैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) मजुरांचा पुरवठा म्हणजे काय?
 - 2) श्रमाची उत्पादकता म्हणजे काय?
 - 3) श्रमाची गतिशीलता म्हणजे काय?
 - 4) मजुरीच्या जीवनमानाचा सिध्दांत
 - 5) वेतनाचा अर्थ प्रकार सांगा.
 - 6) योग्य वेतनाची संकल्पना

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही दोन)

16

- १) श्रमिक बाजारातील अपूर्णता
 - २) कामगार बाजार सुधारणा
 - ३) सुशिक्षित बेरोजगारीची कारणे
 - ४) किमान वेतनाची संकल्पना

- प्र.4** मजुरांची मागणी आणि पुरवठ्यावर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा. **16**
किंवा
वेतनाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.5** श्रम बाजाराचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. **16**

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
Labour EconomicsDay & Date: Thursday, 16-02-2023
Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.**Q.1 Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives from those given below. 16**

- 1) _____ is a feature of the labor market
 - a) Local appearance
 - b) Incomplete market
 - c) Lack of mobility
 - d) All of the above
- 2) Physical and mental effort or action taken by human beings to get some financial reward other than happiness is defined as labor _____.
 - a) Dr. Alfred Marshall
 - b) Johannes
 - c) David Record
 - d) None of the above
- 3) _____ is the factor that determines the supply of labor.
 - a) Population growth
 - b) Government policy
 - c) Wage levels
 - d) All of the above
- 4) _____ This is a form of labor mobility.
 - a) Geographical Mobility
 - b) Economic Mobility
 - c) Political Mobility
 - d) All of the above
- 5) _____ is the reason why workers in India are inefficient
 - a) Adverse weather
 - b) Low wages
 - c) Overtime
 - d) All of the above
- 6) The wages which will enable the workers to provide food, clothing, shelter, frugality, rest and in times of crisis are _____.
 - a) Life wages
 - b) Minimum wages
 - c) Cash wages
 - d) Real wages
- 7) *The major obstacle to business mobility is _____ understood.*
 - a) Education
 - b) Lack of information
 - c) Corruption
 - d) All of the above
- 8) The Bonus Commission Report was submitted to the Government in 1964 under the chairmanship of _____, and the Bonus Allocation Act came into existence after the recommendation of the same report.
 - a) M. R. Meher
 - b) Dhananjay Gadgil
 - c) Mehta
 - d) None of These
- 9) Information on the nature and estimation of unemployment in India is published by _____.
 - a) Planning Board
 - b) State Exchange Center
 - c) Census Report
 - d) All of the above
- 10) In 1948, the _____ Act for Workers was passed.
 - a) Minimum Wage Act
 - b) Relative Wages Act
 - c) Bonus Allocation Act
 - d) None of these

- 11) _____ This is the main cause of unemployment.

 - a) Population growth
 - b) Low rate of capital formation
 - c) Recessions
 - d) Above all

12) Bonus Allocation Act was enacted in _____.

 - a) 1965
 - b) 1955
 - c) 1960
 - d) 1950

13) _____ is the main feature of the minimum wage.

 - a) Ban on economic exploitation of workers
 - b) Prohibition of unethical competition
 - c) Increase in labor efficiency
 - d) Above all

14) _____ is the benefit of the profit sharing scheme.

 - a) Increased efficiency
 - b) Corruption
 - c) Delays
 - d) All of the above

15) _____ This is the limit of the profit sharing plan.

 - a) Delays in allocation
 - b) Uncertainty
 - c) Lack of coordination
 - d) All of the above

16) Labour market is _____ market.

 - a) Perfect
 - b) Imperfect
 - c) Monopoly
 - d) Monopolistic

Q.2 Write answers to any FOUR of the following questions.

16

- 1) What is supply of labour?
 - 2) What is productivity of labour?
 - 3) What is mobility of labour?
 - 4) Standard of living theory of wages.
 - 5) State the meaning and type of wages.
 - 6) Concept of fair wage.

Q.3 Write Short Notes. (any TWO)

16

- 1) Imperfections in labour market
 - 2) Labour market reforms.
 - 3) Causes of educated unemployment.
 - 4) Concept of minimum wages.

Q.4 a) Explain the various factors affecting demand and supply of labour. **OR**

16

- b) Explain various concepts of wages

Q 5 Broad Questions

8

Q 5 Broad Questions

Bread Questions
Explain the nature and characteristics of

16

Q 5 Broad Questions

Explain the nature and characteristics of Labour Market

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Agricultural Development of India

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) —— ही कृषी संसाधने म्हणून ओळखली जातात.

अ) श्रम	ब) भांडवल
क) अ आणि ब दोन्हीही	ड) यापैकी नाही
- 2) —— हा शेती संबंधित उद्योग आहे.

अ) दुग्धव्यवसाय	ब) उद्यानविद्या
क) मत्सोद्योग	ड) वरीलपैकी सर्व
- 3) विकसित देश शेतीला —— मार्गाने अनुदान देतात.

अ) ग्रीन बॉक्स	ब) ब्ल्यू बॉक्स
क) अंबर बॉक्स	ड) वरीलपैकी सर्व
- 4) बाराव्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी —— आहे.

अ) 2000–2005	ब) 2010–2015
क) 2011–2016	ड) 2012–2017
- 5) —— मुळे भारतीय शेतीची उत्पादकता कमी आहे.

अ) पंतप्रधान शेतीमधील अतिरिक्त लोकसंख्या	ब) खेड्यातील निरुत्साही वातावरण
क) बिगरशेती सेवामधील कमतरता	ड) वरीलपैकी सर्व
- 6) भारतात सागरी मासेमारी विषयीचे धोरण —— यावर्षी अस्तित्वात आले.

अ) 2004	ब) 2000
क) 2005	ड) 2003
- 7) राष्ट्रीय पडीक जमीन विकास मंडळ —— यावर्षी अस्तित्वात आले.

अ) 1985	ब) 1980
क) 2010	ड) 2004
- 8) भारतात जमीनदारी पद्धती —— यावर्षी सुरु झाली.

अ) 1650	ब) 1770
क) 1793	ड) 1835

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) शेतीचे स्त्रीकरण म्हणजे काय?

ब) कृषी नीती म्हणजे काय?

क) करार शेती म्हणजे काय?

ड) भारतीय शेतीतील प्रमुख आयात व निर्यात वस्तू कोणत्या?

इ) मृदू-संधारण म्हणजे काय?

ई) जमिनीची उत्पादकता म्हणजे काय?

प्र.३ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

16

- अ) कृषी तंत्रज्ञान आणि रोजगार
ब) धवल क्रांती
क) भारतातील जमिनीचा वापर
ड) बिंगर व्यापारी ऊर्जा

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

भारतातील जमीन सुधारणांचे स्पष्टीकरण लिहा.

किंवा

जलसिंचनाची प्रगती आणि जलसिंचनाचे विविध स्रोत स्पष्ट करून सांगा.

प्र.5 दीर्घीतीरी प्रश्न.

डब्ल्यू. टी. ओ. (जागतिक व्यापार संघटना) चा भारतीय शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022

Agricultural Development of India

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 choose the correct alternatives from the options.

16

- 1) _____ is known as agriculture resources.

a) labour	b) capital
c) a and b	d) None of these
- 2) _____ is agriculture allied industry.

a) Dairying	b) Horticulture
c) Fisheries	d) All of the above
- 3) The developed countries offer subsidies to the agriculture through _____.

a) Green Box	b) Blue Box
c) Amber Box	d) All of the above
- 4) The period of Twelfth Five Year Plan is _____.

a) 2000-2005	b) 2010-2015
c) 2011-2016	d) 2012-2017
- 5) The agricultural productivity is low in India due to _____.

a) Overcrowding in agriculture	b) Discouraging rural atmosphere
c) Inadequate non-farm services	d) All of the above
- 6) Marine Fishing Policy was started in India in the year _____.

a) 2004	b) 2000
c) 2005	d) 2003
- 7) The National Wasteland Development Board was established in the year _____.

a) 1985	b) 1980
c) 2010	d) 2004
- 8) Zamindari system was introduced in India in the year _____.

a) 1650	b) 1770
c) 1793	d) 1835
- 9) The new water policy in India was started in _____ year.

a) 2002	b) 2009
c) 2008	d) 2011
- 10) The 'Intensive Agricultural District Programme' was started during _____ five year plan.

a) Fifth	b) Second
c) Third	d) Fourth

Q.2 Write Short Answers. (Any Four)

16

- a)** What is feminization of agriculture?
 - b)** What is agricultural policy?
 - c)** What is meant by contract farming?
 - d)** What are India's major agricultural import and export items?
 - e)** What is meant by soil conservation?
 - f)** What is land productivity?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two)

16

- a) Agricultural technology and employment
 - b) White revolution
 - c) Land utilization in India
 - d) Non-commercial energy

Q.4 Broad answers question. (Any One)

16

- a) Explain land reforms in India.
 - b) State and explain progress of irrigation and various sources of irrigation.

Q.5 Broad answers question.

16

Explain the impact of W.T.O on Indian agriculture.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Macro Economic Analysis**

Day & Date: Monday, 20-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

 - 1) चलनवाढीची स्थिती म्हणजे ——

अ) स्थिर किंमत	ब) घटती किंमत
क) वाढत्या किंमती	ड) वरीलपैकी नाही
 - 2) पैशाच्या मागणीतील बदल हे ——

अ) पैशाच्या धनात्मक	ब) व्याजदराशी ऋणात्मक
क) याजदराशी धनात्मक	ड) उत्पन्नाशी ऋणात्मक
 - 3) फिलिप्स वक्र —— यातील संबंध दर्शविते.

अ) चलनवाढ आणि बेरोजगार	ब) उत्पन्न आणि उपभोग
क) उत्पन्न आणि किंमत पातळी	ड) वरीलपैकी नाही
 - 4) IS वक्र दाखविला जातो.

अ) समतल	ब) धनात्मक
क) ऋणात्मक	ड) उर्ध्व
 - 5) बँकदर हे पत नियंत्रणाचे —— साधन आहे.

अ) संख्यात्मक	ब) गुणात्मक
क) निवडक	ड) वरीलपैकी नाही
 - 6) केन्साच्या विचारप्रणालीत विस्तारशील राजकोषीय धोरणाचा परिणाम —— यात होतो.

अ) समतोल उत्पादन, रोजगार व व्याजदर यात वाढ	ब) समतोल उत्पादन, किंमती व व्याजदरात वाढ
ब) समतोल उत्पादन, किंमती व व्याजदरात वाढ	क) समतोल किंमती, रोजगार व व्याजदरात वाढ
क) समतोल किंमती, रोजगार व व्याजदरात वाढ	ड) समतोल उत्पादन, किंमती व रोजगारात वाढ
 - 7) वास्तव शिल्लक परिणाम —— यांनी मांडला.

अ) केन्स	ब) पिगू
क) सॅम्युअलसन	ड) पॅटिकिन
 - 8) भारतात जलद किंमत वाढीचा सर्वात प्रतिकूल परिणाम —— यावर होतो.

अ) सरकारी सेवानिवृत्त व्यक्ती	ब) कारखानदारी कामगार
क) व्यापारी	ड) शेतमज्जर

- 9) IS वक्र ऋण उताराचा असेल व LM वक्र जर उभा लंबरूप असेल तर सरकारी खर्चातील वाढीमुळे ——.
- अ) समतोल उत्पन्न पातळीमध्ये वाढ होईल
 - ब) समतोल उत्पन्न पातळीत घट होईल
 - क) समतोल व्याज दरात वाढ होईल
 - ड) समतोल व्याज दरात घट होईल
- 10) केन्सच्या समग्रलक्षी विवेचनात बचती व गुंतवणूकी —— यातील बदलामुळे एकमेकांशी समतोलात आणले जातात.
- अ) समस्त उत्पन्न पातळी
 - ब) सर्वसाधारण किंमत पातळी
 - क) वेतन
 - ड) राष्ट्रीय उत्पन्न
- 11) IS-LM प्रतिमान —— म्हणूनही ओळखले जाते.
- अ) केन्सचे प्रतिमान
 - ब) हिक्स – हॅन्सन प्रतिमान
 - क) सनातनवादी प्रतिमान
 - ड) वरीलपैकी नाही
- 12) मुंडेल – फ्लेमिंग प्रतिमान —— सामान्य वेतन व किंमती गृहित धरते.
- अ) वाढणारे
 - ब) स्थिर
 - क) घटणारे
 - ड) वरीलपैकी नाही
- 13) टोबिनच्या मते, पैशाची मागणी प्रामुख्याने —— घटकावरून ठरते.
- अ) संपत्ती
 - ब) व्याजदर
 - क) उत्पन्न
 - ड) अनिश्चितता
- 14) पैशाच्या मागणी संदर्भात केन्सोत्तर दृष्टीकोन —— यांच्याशी संबंधीत आहे.
- अ) बामोल
 - ब) टोबिन
 - क) पॅटिनकिन
 - ड) वरील सर्व
- 15) बॉमेलच्या मत, व्यवहारासाठी असलेली पैशाची मागणी —— मध्ये बदल झाल्याने बदलते.
- अ) व्याजदर
 - ब) गुंतवणूक
 - क) मागणी
 - ड) वरीलपैकी नाही
- 16) विकुंचित फिलिप्स वक्र ही संकल्पना —— यांनी मांडली.
- अ) फिलिप्स
 - ब) फ्रिडमन
 - क) पॅटिनकिन
 - ड) टोबिन

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) बेकारीच्या नैसर्गिक दराची व्याख्या दया.
- 2) बॉमेल यांचा मालसाठयाबाबतचा सैधान्तीक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- 3) वास्तव शिल्लक म्हणजे काय?
- 4) चलन वाढीचा मुद्रावादी दृष्टीकोन सांगा.
- 5) मुंडेल-फ्लेमिंग प्रतिमानाची गृहिते सांगा.
- 6) भाववाढी संदर्भात केन्सचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- 1) अल्पकालीन फिलिप्स वक्राचे वर्णन करा.
 - 2) फ्रिडमनाच्या पैशाच्या मागणीच्या सिधान्ताचे स्पष्टीकरण करा.
 - 3) व्यवहारतोल संदर्भात मुद्रा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
 - 4) स्थूल अर्थशास्त्राबाबत नवसनातनवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
- अ) पैशाच्या मागणीची टोबिन यांचे प्रतिमान स्पष्ट करा.
 - ब) नवसनातनवादी दृष्टीकोनाच्या धोरणात्मक अंमलबजावणीवर चर्चा करा..
- प्र.5 भाववाढ निंयत्रणासाठीच्या धोरणावर चर्चा करा.** 16

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Macro Economic Analysis

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.

16

- 1) Money inflation means stage of _____.
a) constant price b) decreasing price
c) increasing price d) none of these
- 2) Transaction demand for money varies _____.
a) positive with income b) negatively with rate of interest
c) positively with rate of interest d) negatively with income
- 3) Phillips curve shows the relationship in _____.
a) Inflation and Unemployment b) Income and Consumption
c) Income and Price Level d) None of these
- 4) IS curve is sloped _____.
a) Horizontal b) Positive
c) Negative d) Vertical
- 5) Bank rate is measure of credit control _____.
a) Quantitative b) Qualitative
c) Selective d) None of these
- 6) In a Keynesian system, expansionary fiscal policy leads to _____.
a) Rise in equilibrium output, employment & interest rate
b) Rise in equilibrium output, prices & interest rate
c) Rise in equilibrium prices, employment & interests
d) Rise in equilibrium output, prices & employment
- 7) Real balance effect is the contribution of _____.
a) Keynes b) Pigou
c) Samuelson d) Patinkin
- 8) In India, inflation most adversely affects _____.
a) The Govt. pensioners b) The factory workers
c) The traders d) The agriculture labourers
- 9) With a vertical LM curve (IS curve remaining downward sloping) an increase in Government spending lead to _____.
a) An increase in equilibrium level income
b) A decrease in equilibrium level of income
c) A rise in equilibrium interest rate
d) A decline in equilibrium interest rate

- 10)** In the Macro Economic system of Keynes saving is brought into equilibrium with investment by change in _____.
a) Level of aggregate income b) General price level
c) Wages d) National income
- 11)** IS – LM model is also known as _____.
a) Keynsian model b) Hicks – Hansen model
c) Classical model d) None of these
- 12)** Mundell – Fleming model assumes _____ nominal wages and prices.
a) Increasing b) Stable
c) Decreasing d) None of these
- 13)** According to Tobin, demand for money is significantly determined by the _____ factor.
a) Wealth b) Rate of interest
c) Income d) Uncertainty
- 14)** Post Keynsian approach of demand for money is related to _____.
a) Baumol b) Tobin
c) Patinkin d) All of above
- 15)** According to Baumol, the demand for money for transaction purpose will changed after the change in _____.
a) Rate of interest b) Investment
c) Demand d) None of these
- 16)** Kinked Phillips Curve concept introduced by _____.
a) Phillips b) Friedman
c) Patinkin d) Tobin

Q.2 Write short Answers. (Any Four) 16

- a) Define the natural rate of unemployment.
- b) Explain the Baumol's Inventory Theoretical Approach.
- c) What is Real Balance?
- d) State the monetarist approach to inflation.
- e) State the assumptions of Mundell - Fleming model.
- f) Explain the Keynesian approach to inflation.

Q.3 Write answer of the following questions. (Any Two) 16

- a) Describe the short run Phillips Curve.
- b) Explain the Friedman's theory of demand for money.
- c) Explain the monetary approach to the balance of payments.
- d) Explain the new classical approach towards macro economics.

Q.4 Broad answers question (Any One) 16

- a) Explain the Tobin's model of demand for money.
- b) Discuss on policy implications of new classical approach.

Q.5 Broad answer question. 16

Discuss on Policies for to control the Inflation.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Public Economics

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) —— हा 14 व्या वित्त आयोगाचा कालावधी आहे.

अ) 2005 – 2010	ब) 2010 – 2015
क) 2015 – 2020	ड) 2020 – 2025

- 2) —— हे 14 व्या वित्त आयोगाचे अध्यक्ष आहेत.

अ) एन. के. सिंग	ब) डॉ. सी. रंगराजन
क) विजय केळकर	ड) वाय. व्ही. रेडडी

- 3) —— करांच्या बाबतीत कारभाराचे संक्रमण शक्य असते.

अ) उत्पन्न कर	ब) मालमत्ता कर
क) वारसा हक्क कर	ड) उत्पादन कर

- 4) उत्पादन कर हे —— कराचे उदाहरण आहे.

अ) प्रत्यक्ष कर	ब) अप्रत्यक्ष कर
क) विशेष कर	ड) वरीलपैकी नाही

- 5) करमणूक कर हे —— कराचे उदाहरण आहे.

अ) प्रत्यक्ष कर	ब) अप्रत्यक्ष कर
क) विशेष कर	ड) वरीलपैकी नाही

- 6) उत्पन्न कर हे —— कराचे उदाहरण आहे.

अ) प्रत्यक्ष कर	ब) अप्रत्यक्ष कर
क) विशेष कर	ड) वरीलपैकी नाही

- 7) वित्त आयोगाची नेमणूक घटनेच्या —— कलमानुसार केली जाते.

अ) 280	ब) 281
क) 282	ड) 283

- 8) मंदीच्या काळात —— अंदाजपत्रक अपेक्षित असते.

अ) शिलकीचे	ब) तुटीचे
क) पर्याप्त	ड) शुन्याधारीत

- 9) मंदीच्या काळात सार्वजनिक खर्च —— असावा.
अ) किमान ब) जास्त
क) कमी ड) वरीलपैकी नाही

10) जेव्हा अंदाजपत्रकाचा एकूण अर्थव्यवस्थेवर होणारा परिणाम अनुकूल असतो तेव्हा त्या अंदाजपत्रकाला —— अंदाजपत्रक असे म्हणतात.
अ) शिलकीचे ब) तुटीचे
क) पर्याप्त ड) शुन्याधारीत

11) —— हे वित्तीय धोरणाचे साधन आहे.
अ) अंदाजपत्रक ब) बँकदर
क) सार्वजनिक कर्जरोखे ड) पतनियंत्रण

12) चलनविषयक धोरक आणि राजकोषीय धोरण हे एकमेकांस —— असतात.
अ) पर्यायी ब) विसंगत
क) पूरक ड) वरीलपैकी नाही

13) —— सार्वजनिक कर्जाचा भार अर्थव्यवस्थेवर अधिक प्रमाणात पडतो.
अ) अंतर्गत ब) स्थानिक
क) बर्हिंगत ड) वरीलपैकी नाही

14) सनातनवादी अर्थतंज्ञानी —— अंदाजपत्रकाचा पुरस्कार केला.
अ) शिलकीच्या ब) तुटीच्या
क) पर्याप्त ड) शुन्याधारीत

15) —— हा सार्वजनिक कर्जाचा मार्ग आहे.
अ) व्यापारी बँक ब) मध्यवर्ती बँक
क) विदेशी सरकार ड) यापैकी सर्व

16) सार्वजनिक कर्जाच्या वाढीचा —— वर परिणाम होतो.
अ) उत्पादन ब) गुंतवणूक
क) वितरण ड) यापैकी सर्व

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- वित्तीय संकट म्हणजे काय?
 - केंद्र शासनाच्या उत्पन्नाची साधने कोणती?
 - संघराज्य वित्तव्यवस्था म्हणजे काय?
 - सार्वजनिक कर्ज उभारणी आणि किंमत पातळी यातील संबंध कोणता?
 - कर्ज भरपाई पैलूचे स्पष्टीकरण करा?
 - अप्रत्यक्ष कर म्हणजे काय?

16

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) राज्याच्या कर्जबाजारीपणाच्या समस्या कोणत्या?
 - 2) केंद्राकडून राज्याकडे साधनांच्या हस्तांतरणाचे निकष कोणते?
 - 3) चलन आणि राजकोषीय धोरणांची परस्परपूरकता स्पष्ट करा?
 - 4) सार्वजनिक कर्जाचा भार स्पष्ट करा?

16

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

भारतीय करपद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?

किंवा

राजकोषीय धोरणाच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.

प्र.5 सनातनवादयांचा सार्वजनिक कर्जाबाबतचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Public Economics

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.[=
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.

16

- 1) _____ is the period of 14th finance commission.
 - a) 2005-2010
 - b) 2010-2015
 - c) 2015-2020
 - d) 2020-2025
- 2) _____ is the chairman of 14th finance commission.
 - a) N. K. Singh
 - b) Dr. C. Rangrajan
 - c) Vijay Kelkar
 - d) Y. U. Reddy
- 3) Shifting of tax burden is possible in case of _____ tax.
 - a) income tax
 - b) property tax
 - c) right of inheritance tax
 - d) production tax
- 4) Production tax is an example of _____ tax.
 - a) direct tax
 - b) indirect tax
 - c) special tax
 - d) none of the above
- 5) Entertainment tax is an example of _____ tax.
 - a) direct tax
 - b) indirect tax
 - c) special tax
 - d) none of the above
- 6) Income tax is an example of _____ tax.
 - a) direct tax
 - b) indirect tax
 - c) special tax
 - d) state tax
- 7) Finance commission is appointed under the article _____ of the constitution.
 - a) 280
 - b) 281
 - c) 282
 - d) 283
- 8) _____ budget is expected in the deflationary situation.
 - a) Surplus
 - b) Deficit
 - c) Optimum
 - d) Zero based
- 9) Public expenditure should be _____ in the deflationary situation.
 - a) minimum
 - b) maximum
 - c) low
 - d) none of the above
- 10) When the overall effect of budget on the economy is favorable then that budget is known as _____ budget.
 - a) surplus
 - b) deficit
 - c) optimum
 - d) zero based

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

16

- a) What is fiscal policy?**

b) What are the sources of revenue of the central government?

c) What is fiscal federalism?

d) What is the relationship between public borrowing and price level?

e) Explain the compensatory aspect of debt policy.

f) What is indirect tax?

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- a) What are problems of state indebtedness?**

b) What are the criterions for transfer of resources from centre to state?

c) Explain the interdependence of Monetary and Fiscal policies.

d) What is burden of public debt?

Q.4 Attempt any one of the following questions.

16

- a)** Discuss the characteristics of Indian tax system.
OR
b) Discuss the objectives of fiscal policy.

Q 5 Broad answers question

16

Broad answers question.
Explain the classical view on public debt

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Labour Economics

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) —— हे कामगार संघटना मजबूत करण्याचे तत्व आहे.

अ) एक उद्योग एक संघटना	ब) एक उद्योग काही संघटना
क) एक उद्योग अनेक संघटना	ड) वरील पैकी नाही

- 2) भारतीय कामगार संघटना कायदा —— या वर्षी संमत झाला.

अ) 1926	ब) 1936
क) 1946	ड) 1956

- 3) ऑल इंडिया ट्रेड युनियन कॉग्रेस ची स्थापना —— या वर्षी झाली.

अ) 1920	ब) 1930
क) 1940	ड) 1950

- 4) भारतीय मजदूर संघाची स्थापना —— या वर्षी झाली.

अ) 1935	ब) 1945
क) 1955	ड) 1965

- 5) हिंद मजदूर पंचायतीची स्थापना —— या वर्षी झाली.

अ) 1942	ब) 1952
क) 1962	ड) 1972

- 6) कामगार संघटनेचे प्राथमिक कार्य म्हणजे आपल्या सभासदच्या —— हिताचे रक्खण करणे होय.

अ) आर्थिक	ब) सामाजिक
क) राजकीय	ड) वरीलपैकी नाही

- 7) भारतातील कामगार संघटनेचा प्रमुख दोष म्हणजे —— होय.

अ) अंतर्गत नेतृत्व	ब) बाह्य नेतृत्व
क) कामगारांचे नेतृत्व	ड) वरीलपैकी नाही

- 8) भारतामध्ये पुरुष आणि स्त्री समस्या कामगाराला —— वेतन मिळते.

अ) समान	ब) सारखे
क) असमान	ड) वरीलपैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) सामुदायिक वाटाघाटी म्हणजे काय?

ब) टाळेबंदी म्हणजे काय?

क) भारतातील स्त्री कामगारांच्या कोणत्याही चार समस्या स्पष्ट करा.

ड) श्रम कल्याण म्हणजे काय?

इ) संयुक्त व्यवस्थापन समितीची भूमिका स्पष्ट करा.

ई) कामगार संघटनेची कोणतीही चार कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) सामुहिक वाटाघाटी
ब) भारतातील कामगार कायदे
क) स्वेच्छा निवृत्ति योजना
ड) निर्गमन धोरण

- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)**

औद्योगिक संघर्ष म्हणजे काय? भारतातील औद्योगिक संघर्षाच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

किंवा

भारतातील बाल कामगारांच्या समस्यांची चर्चा करा.

- प्र.5 कामगार संघटना म्हणजे काय? भारतातील कामगार संघटनेच्या विविध समस्यांची चर्चा करा.**

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Labour Economics**

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives from those given below. 16

- 1) The principle of strengthening trade union is _____.
 - a) One union in one industry
 - b) Few unions in one industry
 - c) Many unions in one industry
 - d) None of the above
 - 2) The Indian Trade Union Act is passed in _____.
 - a) 1926
 - b) 1936
 - c) 1946
 - d) 1956
 - 3) All India Trade Union Congress is established in _____.
 - a) 1920
 - b) 1930
 - c) 1940
 - d) 1950
 - 4) Bhartiya Mazdoor Sangh is established in _____.
 - a) 1935
 - b) 1945
 - c) 1955
 - d) 1965
 - 5) Hind Mazdoor Panchayat is established in _____.
 - a) 1942
 - b) 1952
 - c) 1962
 - d) 1972
 - 6) The primary function of trade union is to safe guard _____ interest of its member.
 - a) Economic
 - b) Social
 - c) Political
 - d) None of the above
 - 7) The main defect of trade union in India is _____.
 - a) Internal leadership
 - b) External leadership
 - c) Employees leadership
 - d) None of the above
 - 8) In India male and female workers are getting _____ wages.
 - a) Equal
 - b) Same
 - c) Unequal
 - d) None of the above
 - 9) The problems of female and child labour arises due to _____.
 - a) Industrial policy
 - b) Government policy
 - c) Employees attitude
 - d) None of the above
 - 10) The most important cause of industrial dispute in India is _____.
 - a) Wage rate
 - b) working hours
 - c) Holidays
 - d) None of the above

Q.2 Write Short Answer. (any four)

16

- a) What is collective bargaining?
 - b) What is lock out?
 - c) Explain the problems of female labour in India.
 - d) What is labour welfare?
 - e) Explain the four of joint management council.
 - f) Explain any four functions of trade union.

Q.3 Write Short Notes. (Any two)

16

- a) Collective bargaining.
 - b) Labour legislation in India.
 - c) Voluntary Retirement Scheme.
 - d) Exit policy.

Q.4 Broad answers question.

16

- a) What is meant by industrial dispute? Describe the various causes of industrial dispute in India.

OR

- b)** Discuss the problems of child labour in India.

Q.5 Broad answers question.

16

What is Trade Union? Discuss the various problems of trade union in India.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022**
Agricultural Development of India

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) अन्न सुरक्षा म्हणजे काय?

ब) कृषी विपणन म्हणजे?

क) ग्रामीण बेकारी म्हणजे काय?

ड) पीक विमा म्हणजे काय?

इ) मध्यम कालीन कर्ज म्हणजे काय?

ई) सार्वजनिक वितरण प्रणालीची व्याख्या लिहा.

प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) शिलकी साठा
ब) कृषी उद्योगाचे प्रकार
क) बाजार माहिती
ड) शेती क्षेत्रात वित्त पुरवठयाची भूमिका

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

शेत मजुरांच्या समस्यांची सविस्तरपणे चर्चा करा.

किंवा

कृषी विपणनातील विविध समस्या सांगा.

प्र.5 कृषी वित्तपुरवद्यातील सहकारी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

**Seat
No.**

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Agricultural Development of India**

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

16

Q.2 Write Short answers. (Any four out of six)

16

- a) What is food security?
 - b) What is agricultural marketing?
 - c) What is rural unemployment?
 - d) What is crop insurance?
 - e) What is medium term loan?
 - f) Define public distribution system.

Q.3 Write Short Notes. (Any Two out of four)

16

- a) Buffer stock.
 - b) Types of agro-industries.
 - c) Market information.
 - d) Role of finance in agriculture.

Q.4 Broad answers question. (Any One)

16

- a)** Discuss in detail the problems of agricultural labour.
b) State various problems of agricultural marketing.

Q.5 Broad answers question.

16

Explain the role of co-operative societies in agricultural credit.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
International Trade and Finance**

Day & Date: Thursday, 23-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) जकातीचे परिणाम स्पष्ट करा.
 - 2) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे फायदे
 - 3) डंपिंग धोरण
 - 4) मुक्त व्यापाराचे फायदे
 - 5) बिंगर – जकात अडथळे
 - 6) रोजगारावरील जकात आणि कोट्याचे आर्थिक परिणाम

- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.** 16
- 1) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा निरपेक्ष लाभ सिधांत स्पष्ट करा.
 - 2) व्यवहारतोल असंतुलनाची कारणे स्पष्ट करा.
 - 3) उत्पन्न वितरणावर जकात आणि कोटाचे आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.
 - 4) 'आंतरराष्ट्रीय व्यापार हे वाढीचे इंजिन आहे' – चर्चा करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
- 1) व्यापार अटींची संकल्पना स्पष्ट करा ? प्रकारांची तपशीलवार चर्चा करा व्यापाराच्या अटी.
 - 2) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या हेक९चर-ओहलिन सिधांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर दया.** 16
- बहुराष्ट्रीय कंपन्या म्हणजे काय? भारतीय अर्थव्यवस्थेतील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा .

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
International Trade and Finance

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 16

- 1) Trade between two countries can be useful if cost ratios of goods are

a) Undetermined	b) Decreasing
c) Equal	d) Different
- 2) Which of the following is international trade?

a) Trade between countries	b) Trade between regions
c) Trade between regions	d) Both (b) and (c)
- 3) International trade and domestic trade differ because of:

a) Different government policies	b) Immobility of factors
c) Trade restrictions	d) All of the above
- 4) Govt. policy about exports and imports is called:

a) Exim Policy	b) Fiscal policy
c) Monetary policy	d) Finance policy
- 5) _____ refers to the tax imposed on imports.

a) Exported Tax	b) Tariffs
c) Subsidies	d) Import Quotas
- 6) _____ means selling the products at a price less than on going price in the market.

a) Quota	b) Tariff
c) Subsidy	d) Dumping
- 7) _____ is a group of countries agree to abolish all trade restrictions and barriers.

a) Common market	b) Economic Union
c) Custom Union	d) Free Trade Area
- 8) In International Trade, IMF stands for _____.

a) International Monetary Fund	b) International Money Fund
c) International Market Fund	d) International Monetary Firm
- 9) This is a tax on imports that is used to increase price of foreign products and raise government revenue

a) Tariff	b) Quota
c) Subsidy	d) Embargo
- 10) Who has the power to create tariffs?

a) State Government's	b) Federal Government
c) Store owners	d) Factory owners

- 11) When determining comparative advantage one must determine?
- a) Opportunity cost
 - b) Specialization
 - c) Absolute Advantage
 - d) Embargo
- 12) What are the International Trade Imbalances?
- a) A rise of prices over a certain period of time
 - b) To fall of prices over a certain period of time
 - c) Difference between the Economics Transactions of a nation's exports and imports over a certain time period
 - d) None of these
- 13) Tariffs and Quotas can benefit nations imposing them by _____.
- a) Raising revenue
 - b) increasing variety of goods
 - c) Lowering prices
 - d) Increasing consumption
- 14) Import Quotas are adapted to _____ the domestic goods price level.
- a) increase
 - b) reduce
 - c) stabilize
 - d) ignore
- 15) Intra-industry trade refers to the _____.
- a) Exchange of similar products belonging to the same industry
 - b) Exchange of similar products belonging to the contra industry
 - c) Exchange of dissimilar products belonging to the same industry
 - d) None of These
- 16) In the Cournot model, each firm assumes that its rival will _____ its output when the firm adjusts its own output.
- a) increase
 - b) not change
 - c) decrease
 - d) none of these

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

16

- a) Explain the effects of Tariffs.
- b) Gains of International Trade.
- c) Dumping Policy.
- d) Benefits of Free Trade.
- e) Non-Tariff Barriers.
- f) Economics effects of tariff and quotas on Employment.

Q.3 Answer the following question (Any Two)

16

- a) Explain the theory of Absolute Advantage of International Trade.
- b) Explain the causes of disequilibrium in Balance of Payment.
- c) Economics effects of tariff and quotas on Income Distribution.
- d) 'International Trade is an engine of growth'- Discuss.

Q.4 Broad answers question. (Any One)

16

- a) Explain the concept of Terms of Trade? Discuss in details the types of Terms of Trade.
- b) Critically examine Heckscher-Ohlin Theory of International Trade.

Q.5 Broad answers question.

16

What is the MNC's? Explain the role of MNC's in Indian Economic Growth.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Advanced Banking

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) ग्रामीण बँकेची स्थापना करण्यासाठी पुढाकार घेणाऱ्या बँकेला —— असे म्हणतात.

अ) अग्रणी बँक	ब) क्षेत्रीय ग्रामीण बँक
क) नाबाड्ड	ड) पुरस्कर्ती बँक
- 2) भारतात —— मध्ये क्षेत्रीय ग्रामीण बँकांची सुरुवात झाली.

अ) 1965	ब) 1975
क) 1985	ड) 1995
- 3) 'प्रकर्षित शेती जिल्हा कार्यक्रम' —— मध्ये स्थापन झाले.

अ) 1940	ब) 1950
क) 1960	ड) 1970
- 4) भारतात पीक विमा योजना लागू करण्याचे काम —— ही संस्था करते.

अ) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ	ब) जनरल इन्शुरन्स कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया
क) अ आणि ब	ड) यापैकी नाही
- 5) 1 जानेवारी —— रोजी आरबीआयचे राष्ट्रीयीकरण करण्यात आले.

अ) 1947	ब) 1948
क) 1949	ड) 1950
- 6) —— ही बँक एक आंतरराष्ट्रीय वित्त आणि पतपुरवठा करणरी संस्था आहे.

अ) आरबीआय	ब) एसबीआय
क) सार्वत्रिक बँक	ड) व्यापारी बँक
- 7) CIBIL द्वारे —— हे कार्य केले जाते.

अ) एटीएम चेक करणे	ब) क्रेडिट स्कोअर ठरविणे
क) डेबिटकार्ड चेक करणे	ड) वरील सर्व
- 8) बँकदर हे चलन विषयक धोरणाचे —— साधन आहे.

अ) संख्यात्मक	ब) गुणात्मक
क) नैतिक	ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) ग्रामीण बँकेच्या समस्या स्पष्ट करा.
 - 2) CIBIL ची कार्य स्पष्ट करा
 - 3) किरकोळ बँकिंगची उत्पादने कोणती आहेत?
 - 4) बँक नियमन कायदयातील तरतुदी स्पष्ट करा.
 - 5) बेसल करार – 2 स्पष्ट करा.
 - 6) पीक कर्ज योजना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	16
1) क्षेत्रीय ग्रामीण बँकांचे स्वरूप स्पष्ट करा.	
2) बँकिंग लोकपालांची नियुक्ती कशा पद्धतीने केली जाते?	
3) आंतरराष्ट्रीय बँकेची आवश्यकता स्पष्ट करा.	
4) सुक्षम वित्तपुरवठा संकल्पना स्पष्ट करा.	
प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	16
1) चलनविषयक धोरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.	
2) सार्वत्रिक बँकेची भूमिका व कार्य स्पष्ट करा .	
प्र.5 खालील प्रश्नाचे उत्तर दया.	16
आर. बी. आय. ची आवश्यकता आणि कार्य स्पष्ट करा.	

Seat No.	
---------------------	--

Set P

**M.A. (Economics) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination:
Oct/Nov-2022
Advanced Banking**

Day & Date: Thursday, 23-02-2023
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.

16

- 1) The bank that takes the initiative to set up rural bank is called _____.
a) lead Bank b) Regional Rural Bank
c) NABARD d) Sponorer Bank

2) Regional rural banks were started in _____ in India.
a) 1965 b) 1975
c) 1985 d) 1995

3) 'Extended Agriculture District program' was established in _____.
a) 1940 b) 1950
c) 1960 d) 1970

4) Crop insurance scheme in India is effected by _____.
a) Life insurance corporation of India
b) General insurance corporation of India
c) A and B
d) None of this

5) The R.B.I. was nationalized on 1 January _____.
a) 1947 b) 1948
c) 1949 d) 1950

6) _____ bank is an international finance and credit institution.
a) RBI b) SBI
c) Universal bank d) Merchant Bank

7) _____ is done by CIBIL.
a) ATM checking b) Credit score determination
c) Debit card checking d) All of the above

8) Bank rate is the _____ tool of monetary policy.
a) Quantitative b) Qualitative
c) Moral d) None of this

9) After independence the 'Banking Regulation Act 'was passed in the year
a) 1947 b) 1948
c) 1949 d) 1950

10) _____ Bank provide services to companies in other countries.
a) International Bank b) Maharashtra Bank
c) RBI d) SBI

- 11) _____ the committee evaluated the performance of the banking Sector and financial institution in India.
a) Chakravarthy committee b) Khustro committee
c) Narsimhan committee d) All of the above
- 12) If the interest on the loaned assets given by the banks is outstanding for a period of more than Six months is called _____.
a) profitable assets b) non performing assets
c) a and b d) none of this
- 13) Revised implementation of Basal Accord-III took place on 31st March _____.
a) 2018 b) 2019
c) 2020 d) 2021
- 14) The age limit of banking Ombudsman is _____ years.
a) 50 b) 55
c) 60 d) 65
- 15) 'Banking supervision Basal Committee' was established at Basel in _____.
a) England b) German
c) Switzerland d) None of this
- 16) 'The financial service action plan' was launched _____ in this year.
a) 1996 b) 1997
c) 1998 d) 1999

Q.2 Write short Answers. (Any Four)

16

- a) Explain the problem of Rural banking.
- b) Explain the functions of CIBIL.
- c) What are the product of retail banking?
- d) Explain the provisions of the Banking Regulation Act.
- e) Explain the Basal Accord-II.
- f) Explain the crop loan scheme.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

16

- a) Explain the nature of Regional Rural Banks.
- b) How is the banking ombudsman appointed?
- c) Explain the need for an International Bank.
- d) Explain the concept of micro finance.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

16

- a) Explain the main features of monetary policy.
- b) Explain the role and functions of the universal bank

Q.5 Answer the following questions.

16

Explain the need for and functions of R.B.I.